

EN FILM SIGER MERE END TUSIND ORD

Et bachelorprojekt om filmen *Casper og Sofie*
i et styringsperspektiv

Cecilie Klarskov Nielsen 63080310

Janne Hasgaard 63080314

Martha Maria Jensen 63080303

Intern vejleder: Annemette Rasmussen

Ekstern vejleder: Nikolaj Christensen

Jordemoderuddannelsen

Professionshøjskolen Metropol

Anslag: 106.937

BACHELOR
PROJEKT
MAJ 2015

"Dette projekteksemplar er ikke rettet eller kommenteret af
Jordemoderuddannelsen, Professionshøjskolen Metropol"

RESUME

Bachelorprojektet har, med et hermeneutisk og socialkonstruktivistisk udgangspunkt, undersøgt, hvordan filmen *Casper og Sofie* skildrer en fødsel og hvordan billedet af en fødsel bliver styret når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse. Dette gøres med udgangspunkt i en dramaturgisk analyse af *Casper og Sofie* og herefter belyses resultaterne i et governmentality-perspektiv gennem Mitchell Deans begreber om styring. Det konkluderes blandt andet, at filmen kan bruges som et styringsredskab til fødselsforberedelsen. Filmen kan desuden styre til et specifikt billede af fødslen, med mindre jordemoderen nuancerer billedet ved hjælp af supplerende information.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.0 PROBLEMSTILLING	1
1.1 PROBLEMFOMULERING	4
1.2 BEGREBSAFKLARING	5
2.0 METODE	6
2.1 VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER	6
2.1.1 Humanvidenskaben	6
2.1.2 Hermeneutik	7
2.1.3 Forforståelser	8
2.1.4 Socialkonstruktivisme	9
2.2 SØGESTRATEGI	9
2.3 PRÆSENTATION AF EMPIRI	10
2.3.1 Casper og Sofie	11
2.3.2 Rapport om udarbejdelsen af Casper og Sofie	11
2.4 PRÆSENTATION AF TEORI	12
2.4.1 Dramaturgisk analyse	12
2.4.2 Governmentality	14
3.0 ANALYSE	16
3.1 DRAMATURGISK ANALYSE	16
3.1.1 Lyd	17
3.1.2 Lys	19
3.1.3 Rum	20
3.1.4 Bevægelse	22
3.1.5 Karakter	23
3.1.6 Tid	24
3.1.7 Postproduktion	25
3.2 PRAKSISREGIME-ANALYSE	27
3.2.1 Problematisering	27
3.2.2 At undersøge styringens synlighedsfelter	27
3.2.3 At sætte fokus på styringens tekniske aspekter, techne	29
3.2.4 At anskue styring som en gennemtænkt rationel aktivitet, episteme:	31
3.3.5 At undersøge skabelsen af identiteter	33
4.0 DISKUSSION	35
4.1 DISKUSSION AF RESULTATER	35
4.2 DISKUSSION AF FORFORSTÅELSENS INDFLYDELSE	39
4.3 METODEKRITIK	40
4.3.1 Diskussion af empiri	40
4.3.2 Diskussion af teori	41
4.3.3 Diskussion af metode	42
5.0 KONKLUSION	44
6.0 LITTERATURLISTE	46

1.0 PROBLEMSTILLING

I Danmark kaldes medierne ofte for den fjerde statsmagt(Togeby et al., 2004:214). Medierne har nemlig en stor indflydelse på, hvordan vores samfund fremstilles, samt hvilken dagsorden der sættes for befolkningens interesser(ibid:213) – dette gælder ligeledes på fødselsområdet. Togeby et al., beskriver, at progressionen i mediernes magtform kan skyldes en forandring i formidlingen, som er gået fra at være objektiv beskrivende journalistik, til en mere manipulerende brug af eksempelvis mediemæssige virkemidler for at underbygge budskaber(ibid:212-213). Virtuelle medier giver et udsnit af virkeligheden, og kan bestemme, hvad der indholdsmæssigt skal kommunikeres, hvordan det kommunikeres, og påvirker hvad vi oplever som normalt i samfundet(samfundsfaget.dk). Det er centralt at forholde sig til, hvordan medier kan styre hvad der er normalt i samfundet. Indenfor jordemoderfaget, er det relevant at forholde sig til, hvordan medier styrer billedet på fødsler i dag.

En norsk jordemoder Gunnhild Blåka har lavet en Ph.d. om den normale fødsels vilkår i det 21. århundrede(Blåka, 1997). Hun konkluderer, at der er to diskurser som har stor indvirkning på, synet på den normale fødsel(ibid.). Den ene kalder hun den *fødselsvidenskabelige diskurs* den anden den *jordemoderfaglige diskurs*(ibid.). Blåka(1997) påpeger blandt andet, at dagens fødselskultur beskæftiger sig meget med teknologi og videnskab. Medierne kan ses som en del af denne teknologi, og disse har indflydelse på hvordan forskellige diskurser i samfundet udvikler sig. Gravide kan således påvirkes af både medier de bliver præsenteret for eller aktivt selv søger, andres erfaringer, samt fra fagfolk med mere. Fælles for gravide er, at de skal tilbydes fødselsforberedelse(Sundhedstyrelsen, 2013:146). Fødselsforberedelse og de elementer der

indgår heri, kan formodes at have betydning for udviklingen af billedet på en fødsel i dag.

Et kendetegn ved det moderne samfund er blandt andet en enorm mængde viden (Andersen & Kaspersen, 2013:424). Ekspertsystemer kan, ved at anvise hvad der er rigtigt og forkert, overskueliggøre denne viden for individet (ibid:425). I kraft af vores profession som jordemødre og deraf vores viden om graviditet, fødsel og barsel, kan vi anses, som værende en del af det ekspertsystem, som mange individer forholder sig til. Vi oplever dette som et relevant og interessant spændingsfelt mellem eksperten og modtageren, som i vores tilfælde er jordemoderen og de gravide kvinder og deres partnere (herefter: par). Vi har en formodning om, at nogle jordemødre ikke altid er sig dette spændingsfelt bevidst, og at de derved kan influere parrene i højere grad end de er opmærksomme på. Dermed kan jordemoderen ubevidst styre par i en uintenderet retning.

Når jordemoderen varetager fødselsforberedelsen på de offentlige sygehuse, arbejder hun som repræsentant for hospitalet som institution. Både her, og privat som jordemoder, appellerer *Etiske retningslinjer for jordemødre* til, at hun skal være bevidst om at kunne opfattes som et forbillede (jordemoderforeningen.dk:a). Dette kan have betydning for, hvordan jordemoderens budskab bliver modtaget (ibid.), og dermed betydning for relationen mellem jordemoderen og parrene. Den franske filosof og sociolog Michel Foucault (1926-1984) mente, ifølge Andersen og Kaspersen, at der altid vil være et magtforhold mellem mennesker (2013:335-336). Han forbinder magt med viden og den der besidder størst viden har magt (ibid.). Derfor vil vores relation til parrene oftest være asymmetrisk (Hermansen et al., 2006:62). Magt finder for eksempel sted i de situationer, hvor vi bruger vores viden og vores autoritet til at bestemme en dagsorden og et indhold til eksempelvis fødselsforberedelse. Dette tyder på, at jordemoderen er i besiddelse af en magt, overfor de par hun er i berøring med. Yderligere understreger det vigtigheden af, hvordan jordemoderen udvælger indhold til fødselsforberedelsen i forhold til hvilke budskaber hun styrer mod at videregive.

I *Vejledning om jordemoderens virksomhedsområde* [...] står blandt andet beskrevet, at jordemoderen selvstændigt må varetage forberedelsen af de kommende forældre til fødslen (retsinformation.dk:a). Ydermere præciseres i *Anbefalinger for svangreomsorgen* at: *"Formålet med fødselsforberedelsen er at informere kvinden og partneren om selve fødslen, smertehåndtering og -lindring, evt. komplikationer og andet af medicinsk karakter"* (Sundhedsstyrelsen, 2013:146). Dette varetages

af jordemødre i et bredt udsnit af fødselsforberedelses tilbud. Dog har vi gennem vores kliniske praktik, kun stiftet bekendtskab med fødselsforberedelsen på offentlige sygehuse, hvorfor denne danner udgangspunkt for projektet. *Ethiske retningslinjer for jordemødre* påpeger, at kvinden bør gives mulighed for at tilegne sig realistiske forventninger til graviditetens og fødsels forløb og til forældreskabet (Jordemoderforeningen.dk:a). *Den Landsdækkende Undersøgelse for Patientoplevelsers* resultater fra 2014 viser, at 24% af undersøgelsens deltagere er meget tilfredse med fødselsforberedelsen og 13% er negative eller meget negative over den forberedelse de har oplevet (patientoplevelser.dk). Det kan efterlade et indtryk af, at der er plads til forbedringer indenfor det offentlige tilbud om fødselsforberedelse. Vi har i vores kliniske del af uddannelsen oplevet, at forholdene for fødselsforberedelsen varierer fra hospital til hospital, mens indholdet er vejledt af *Anbefalinger for svangreomsorgen*. I denne foreslås at forberedelsen foregår i grupper, med indhold opdelt i 4 temaer, hvoraf det ene omhandler forberedelsen til fødslen (Sundhedsstyrelsen, 2013:147). Således har jordemoderen, på baggrund af vejledningen for forældre- og fødselsforberedelse på det pågældende hospital, og i kraft af sit selvstændige virksomhedsområde, mulighed for selv at tilrettelægge og variere indholdet af fødselsforberedelsen. Senior lektor i jordemoderkundskab Jacqueline Dunkley beskriver, at fødselsforberedelse giver jordemoderen *a window of opportunity*, hvilket henviser til at gravide er meget påvirkelige og modtagelige for information og undervisning (Dunkley, 2000). Det beskrives at fødselsforberedelse skal understøttes af relevante undervisningsmetoder, som kan bidrage til at skabe gruppedynamik (ibid:217). Aktiviteter der opfordrer til diskussion i gruppen, anses også for at have positiv effekt (ibid:80). Jordemoderen kan således med fordel gøre sig didaktiske overvejelser forud for fødselsforberedelsesundervisningen, samt anvende forskellige pædagogiske undervisningsværktøjer.

I 2010 blev der på Skejby Universitetshospital lavet et randomiseret kontrolleret studie (RCT), som skulle vise effekten af en særlig fødselsforberedelse: *Parat til barn*. Resultatet viste, at gruppen som havde modtaget *Parat til barn*-fødselsforberedelsen, gav færre indlæggelser i latensfasen og mindre behov for smertelindring (Maimburg et al., 2010). Jordemødre som afholdte fødselsforberedelsen havde en detaljeret undervisningsmanual, som de skulle følge og deltog desuden i et 3-dages forberedelseskursus. Undervisningen inkluderede et modul med fødselsforberedelse, herunder undervisning og diskussion af fødselsprocessen, partners rolle, smertehåndtering, fødselsinterventioner, frygt for fødslen og en film af en fødsel (ibid.). Filmen som blev anvendt var: *Casper og Sofie* (universitetshospitalskejby.dk). I *Parat til barn*-studiet er det ikke

nærmere beskrevet hvilke overvejelser der har ligget til grund for indholdet i filmen, men blot at den er med til at understøtte fødselsforberedelsen (Maimburg et al., 2010). Region Midtjylland lavede efterfølgende fødselsforberedelsen: *En familie fødes*, hvis indhold ligner *Parat til barn* (rm.dk). Eksempelvis vises filmen *Casper og Sofie* også i *En familie fødes* under modulet omhandlende fødslen (ibid.). Efterfølgende har andre hospitaler udarbejdet fødselsforberedelse på baggrund af *En familie fødes*, eksempelvis Herlev Hospital (Herlev Hospital, u.å.), hvilket har ført til hyppig anvendelse af filmen.

Vi har som jordemoderstuderende på henholdsvis Herlev, Nordsjællands og Næstved Hospital, oplevet filmen *Casper og Sofie* anvendt til fødselsforberedelse. Vi oplever at filmen er blevet benyttet forskelligt, afhængigt af hvilken jordemoder der har undervist til fødselsforberedelsen. Nogen viser den enten i brudstykker, uden stop, og med eller uden supplerende kommentarer. Andre opfordrer de gravide til at se den hjemme (Gynækologisk Obstetrisk Afdeling, u.å.). Med den tidligere nævnte bevidsthed om mediernes påvirkning, finder vi det relevant undersøge *Casper og Sofie* som medie. Som kommende jordemødre, søger vi desuden at undersøge hvilke overvejelser og refleksioner der er væsentlige, ved anvendelsen af *Casper & Sofie* når vi i fremtiden skal afholde fødselsforberedelse.

Ovenstående leder os frem til følgende problemformulering:

1.1 PROBLEMFORMULERING

Hvordan skildrer filmen *Casper og Sofie* en fødsel? Og hvordan bliver billedet af en fødsel styret når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse?

1.2 BEGREBSAFKLARING

I det følgende vil vi afklare problemformuleringens benyttede begreber. Endvidere vil vi definere, hvordan filmen *Casper og Sofie* anvendes.

Skildring: Vi arbejder ud fra en konsensus om, at begrebet indeholder et redegørende og et analyserende/fortolkende aspekt. *Skildring* indeholder både at vise noget, et redegørende element, og det at udtrykke noget, et analyserende/fortolkende element. At vise betyder i denne henseende, at filmen vises til de pågældende seere, i dette tilfælde parrene. At udtrykke noget bliver synliggjort ved at benytte det viste, og analysere og fortolke herpå. Således forstås begrebet *skildring* i dette projekt.

Styring: Definitionen af styring, skal forstås ud fra et governmentality-perspektiv, hvori der menes, at:

”Styring kan være en hvilken som helst form for kalkuleret og rationel aktivitet. Den udføres af en mangfoldighed af autoriteter og organer, benytter sig af mangfoldighed af teknikker og vidensformer og søger at forme vores adfærd ved at operere gennem vores ønsker, interesser og overbevisninger.

Styring udøves med henblik på specifikke, men skiftende mål og har relativt uforudsigelige konsekvenser, effekter og resultater”(Dean, 2006:44).

Anvendelsen af fødefilmen Casper og Sofie: Når vi anvender *Casper og Sofie* som vores empiri, er det med udgangspunkt i, at filmen vises sammenhængende fra start til slut i fødselsforberedelsen. Således præsenteres seeren ikke for de interviews og tekstbokse filmen indeholder undervejs. Fødefilmen vil, i projektet fremadrettet, være benævnt som *filmen* eller *Casper og Sofie*.

2.0 METODE

I følgende afsnit vil vores videnskabsteoretiske overvejelser blive præsenteret og sat i relation til projektets problemformulering. Endvidere vil vi redegøre og begrunde for relevant metode, herunder socialkonstruktivisme og hermeneutik, og i den forbindelse beskrives vores forforståelser. Endvidere vil projektets søgestrategi blive præsenteret og begrundet. Afslutningsvis præsenteres empirien og teorien, som projektet vil anvende til besvarelse af problemformuleringen

2.1 VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER

2.1.1 Humanvidenskaben

Humanvidenskaben søger at opnå en forståelse af menneskelige forhold såsom individet og dets sindstilstande, værdier, hensigter, følelser, opfattelser og handlinger (Birkler, 2007:93-95). Med et humanistisk menneskesyn ses mennesket altså som et subjekt med tanker og følelser, relateret til den verden det er en del af (ibid.). Dette projekt sætter fokus på, hvorledes subjektet kan forholde sig til det, der skildres i filmen *Casper og Sofie* og bevæger sig således, i tråd med den humanvidenskabelige tradition. Humanvidenskaben beskæftiger sig med ikke-målbare fænomener og koncentrerer sig om forståelsen af genstande og sammenhænge (Birkler, 2007:93-94;98). Projektet placerer sig derfor indenfor den humanvidenskabelige tradition, da filmen *Casper og Sofie* udgør genstanden, hvor vi forsøger at opnå en forståelse af sammenhængen mellem budskab og virkning. Metodisk indenfor humanvidenskaben arbejdes der ofte kvalitativt, hvor subjektet og nuanceringen har en central plads og der forsøges at blive gjort op med de *tekniske løsninger*, som kvantitativ metode beskæftiger sig med (ibid:95). Det handler altså om, at finde menneskelige løsninger og lave handlingsorienterede undersøgelser der ser på det specielle

i stedet for det gennemsnitlige (ibid:94-98). Da vi ønsker at nuancere de menneskelige løsninger og vil forsøge at være handlingsorienterede, finder vi den humanvidenskabelig metode relevant for projektet.

2.1.2 Hermeneutik

Hermeneutik betyder læren om forståelse og beskriver hvordan der metodisk skabes ny viden gennem forståelse (Birkler, 2007:95-96). Da vi ønsker at opnå en ny forståelse af *Casper og Sofie*, samt ny viden omkring hvordan den kan være med til at styre billedet af en fødsel, findes denne videnskabsteoretiske tilgang relevant. Hermeneutikken arbejder ud fra en grundlæggende epistemologisk antagelse om menneskets natur som et fortolkende væsen, der oplever og erkender verdenen forskelligt, idet vi har forskellige referencerammer og forforståelser (Hviid, 2010:147;151). Ydermere skal filmen ses ud fra en ontologisk erkendelse af, at forståelse er en betingelse mere end blot en metode (Birkler, 2007:95-96). I hermeneutikken beskæftiger man sig med forforståelser, hvilke altid vil gå forud for selve forståelsen (ibid.). Forforståelser opnås gennem tidligere erfaringer (ibid.). Vores tidligere erfaringer er vores erfaringshorisont og horisonten er det, som alting bliver fortolket ud fra, når disse erfaringer fornyes, opnås en horisontsammensmeltning (ibid:97). Vi har som jordemoderstuderende erfaringer indenfor graviditet, fødsel og barsel; disse udgør vores erfaringshorisont og dermed forforståelse. I en hermeneutisk optik har forforståelsen indflydelse på, hvordan man udforsker og besvarer sin problemformulering (ibid.). Derfor er det vigtigt, at vi i projektet gør os vores forforståelser bevidst, for at kunne forholde til deres indflydelse på forskningen (Andersen & Kaspersen, 2013:319). Under afsnittet 2.1.3 *Forforståelse*, bestræber vi os på at ekspliciterer vores egne forforståelser i henhold til projektets problemformulering. Projektet vil, gennem analysen, give os nye delforståelser af emnet og dermed skabe en horisontsammensmeltning, samt ny helhedsforståelse. Herved anvendes den hermeneutiske cirkel, som beskriver at man kun kan forstå noget, på baggrund af det man allerede forstår (Birkler, 2007:96-98). Således kan hermeneutikken bidrage til at revidere vores forståelse af hvad filmen skildrer, og således opnå en ny helhedsforståelse.

2.1.3 Forforståelser

I henhold til projektets videnskabsteoretiske afsæt, findes det relevant, at belyse vores forforståelser. Birkler beskriver, at forskeren, ud fra en hermeneutisk synsvinkel, har en forforståelse og dertil forventninger, til den opstillede problemstilling(2007:97). Set ud fra en hermeneutisk tilgang vil en be- eller afkræftelse af denne forforståelse hjælpe til at få en ny forståelse(ibid.) Som tidligere beskrevet opstår der således et cirkulært forhold mellem helhedsforståelse og delforståelse, altså den hermeneutiske cirkel(ibid:97-98).

Vi er i løbet af vores uddannelse blevet undervist i afholdelse af fødselsforberedelse, samt undervist i hvad Sundhedsstyrelsen beskriver at jordemødre bør informere om til fødselsforberedelse. Dette ligger til grund for vores forståelse af, hvordan *Casper og Sofie* anvendes til fødselsforberedelse og leder os frem til følgende forforståelser: Måden fødsler fremstilles i film, kan have en betydning for hvordan fødsler opfattes generelt i samfundet. Vi har en forforståelse om, at jordemoderen i kraft af sin profession kan opfattes som ekspert indenfor graviditet, fødsel og barsel. Derfor har jordemoderens informationer og vejledning formodentlig stor betydning for parrene. Vi mener som udgangspunkt at filmen er god, fordi den giver seeren en mulighed for at se ind i en verden, som normalvis er meget privat og utilgængelig. Jordemoderen kan ved at vise filmen bruge den som information om fødslen, til de par som deltager i fødselsforberedelsen. Derudover kan den forberede de kommende forældre på, hvilket miljø de møder når de føder på hospitalet. Vi antager, at filmen præsenterer relevante former for smertelindring, samt generelt forsøger at præsentere den fødendes muligheder og valg fødslen igennem. Derpå udvides parrenes handlerum¹. Vi oplever at filmen giver et realistisk billede af en fødsel i dag, samt et sandsynligt billede af hvordan en fødsel kan udspille sig. Dog vurderes det at slutningen af filmen er usandsynlig for de fleste, idet Sofie er på operationsgangen for at få sutureret en større bristning. Ydermere har vi en forestilling om at indgrebene der vises i filmen legitimeres, når jordemoderen, som faglig ekspert, præsenterer den. Eksempelvis epiduralanalgesi og syntocinon-drop, hvilket vi har en forforståelse om, kan være problematisk idet indgrebene ikke indgår i definitionen af partuus normalis, på eksempelvis Rigshospitalet(regionh.dk). Vores forforståelse er derfor, at jordemoderens måde at anvende filmen på, er afgørende for hvad der legitimeres.

---

¹ *Handlerum*: Med handlerum menes at subjekterne gennem styring bliver handlende på den særlige måde som rammerne giver mulighed for (Vallgård, 2003:119)

Ved at have defineret vores forforståelse, har vi gjort det muligt at nå frem til en ny forståelse. Ifølge Birkler, har sundhedsprofessionelles indstilling betydning for, om en forståelse er påvirkelig eller ej(2007:99-100). For bedst mulig at besvare problemformuleringen, bestræber vi os på at gå ydmygt og systematisk til værks gennem projektets analyse, med en opmærksomhed på forforståelsen.

2.1.4 Socialkonstruktivisme

I dette projekt tages afsæt i det socialkonstruktivistiske paradigme, idet vi vil undersøge hvilken virkelighed anvendelsen af *Casper og Sofie* kan være med til at konstruere. Socialkonstruktivismen knytter sig til navne som Bruno Latour, Karin Knorr-Cetina, David Bloor, Steve Woolgar, Barry Barnes med flere(Wenneberg, 2000:14). Den beskriver, at virkeligheden er konstrueret og beskæftiger sig med virkeligheden formet af vores praktiske og erkendelsesmæssige tilgang(Thisted, 2011:65). Projektet belyses gennem socialkonstruktivismen, idet *Casper og Sofie* udgør en praktisk og erkendelsesmæssig tilgang, der kan konstruere en virkelighed for parrene der ser filmen til fødselsforberedelsen. Socialkonstruktivismen forholder sig ydermere til, at der kan eksistere en uforudset og ubevidst social påvirkning, som ikke nødvendigvis bemærkes(Wenneberg, 2000:73). Disse mulige påvirkninger søger vi at finde frem til gennem analysen af filmen. Indenfor socialkonstruktivismen beskrives det endvidere, at sproget, og det sproget siger noget om, er en central del af subjektets erkendelse af virkeligheden(Thisted, 2011:66). Filmen kan udgøre et sprog som erkender en konstrueret virkelighed. Den kan derved opfattes som en social konstruktion og kan studeres socialkonstruktivistisk.

2.2 SØGESTRATEGI

Forfatterne til bogen *Den gode opgave*, Lotte Rienecker og Peter Stray Jørgensen, påpeger at der ikke er én søgemetode som er bedst, *kæde-*, *systematisk-* og *bevidst tilfældig søgestrategi* har hver især styrker og svagheder(2012:150). De beskriver at der som regel er én søgestrategi der er mest hensigtsmæssig til en konkret opgave(ibid.). Empirien, *Casper og Sofie*, er fundet ud fra vores interesse for at undersøge hvordan billedet på en fødsel bliver styret, når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse. Denne interesse er opstået under den kliniske del af uddannelsen, idet vi har deltaget i fødselsforberedelse, hvor filmen er anvendt. Således er *Casper og Sofie* fundet ved hjælp af *bevidst tilfældig søgning*, som blandt andet kendetegnes ved, at forskerne lader søgningen styre af en

interesse(Rienecker, 2012:150). Efterfølgende er der foretaget *kædesøgning*, som er karakteriseret ved at empirien har en reference, som leder hen til ny egnet litteratur(ibid:148). Således opsøgte vi supplerende viden om filmens tilblivelse, og baggrunden for denne, ved at kontakte filmens producenter, der var angivet ved navn og mailadresse til slut i filmen. Disse har givet os adgang til en rapport der beskriver udarbejdelsen af filmen. Søgningen har været styret af vores interesse for at arbejde med filmen som empiri, og dermed med henblik på at udtømme den litteratur, der går forud for udarbejdelsen af filmen. Dermed er det et bevidst fravalg ikke at foretage systematisk søgning i sundhedsfaglige og videnskabelige databaser, såsom Cochrane, Chinahl, PubMed og Psykinfo, i og med vores projekt tager udgangspunkt i filmen som empiri.

Analysemetoden til filmen blev fremsøgt ved hjælp af en ekstern vejleder, Souschef for Journalistik og Medier Nikolaj Christensen, der har vejledt til en hensigtsmæssig og anerkendt dramaturgisk metode til analyse af filmen. Dette blev vurderet nødvendigt, da den interne vejledning ikke har den nødvendige faglige ekspertise på området.

Teorien til behandling af de dramaturgiske analysefund er valgt, ved kædesøgning af jordemoderstudiets pensum. Her udvalgte vi seks relevante teoretikere: Pierre Bourdieu, Michel Foucault, Anthony Giddens, Ulrich Beck, Mitchel Dean og Steen Wackerhausen. Disse blev udvalgt på baggrund af deres relevans for problemformuleringens andet spørgsmål: "*Og hvordan bliver billedet af en fødsel styret, når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse?*" Efter en gennemgang af disse teoretikere, blev Mitchell Deans udlægning af og begreber om governmentality udvalgt. Disse blev vurderet relevante, da de indeholder brugbare perspektiver på magt og styring, hvoraf styring er projektets fokus. Desuden vurderes det at governmentality kan udfordre vores forforståelse af problemformuleringen.

2.3 PRÆSENTATION AF EMPIRI

I det følgende afsnit præsenteres projektets primære empiri: Casper og Sofie. Endvidere redegøres for dennes relevans i forhold til besvarelsen af problemformuleringen. Afsnittet præsenterer desuden en rapport, som producenten af filmen har udarbejdet. Denne vil benyttes som sekundær empiri i analysen.

2.3.1 Casper og Sofie

Casper og Sofie blev i 2010 udarbejdet af journalist Mette Stentoft og fotograf Rasmus Stengaard. Den blev brugt til fødselsforberedelsen *Parat til barn* i 2010 i samarbejde med Aarhus Universitetshospital, Skejby. Der blev udarbejdet et RCT: *Randomised trial of structured antenatal training sessions to improve the birth process*, som skulle vurdere effekten af den fødselsforberedelse, som filmen havde været en del af (Maimburg et al., 2010). Filmen varer 12 minutter og 52 sekunder og undervejs kan modtageren vælge at læse tekstboks, eller se interviews med hovedpersonerne Casper og Sofie. Filmen viser fødslen af Casper og Sofies datter på Skejby universitetshospital. Vi tager udgangspunkt i, at jordemoderen viser filmen til fødselsforberedelsen, hvorfor parrene ikke aktivt tager nogle valg om at inddrage ekstramaterialet. Region Midtjylland lavede, kort efter resultaterne fra studiet, fødselsforberedelsen *En familie fødes*, hvis indhold ligner *Parat til barn* og hvori filmen også benyttes (rm.dk). Efterfølgende har flere danske hospitaler udarbejdet fødselsforberedelse ud fra Region Midtjyllands eksempel *En familie fødes* (Herlev Hospital, u.å.), og nogle bruger derfor *Casper og Sofie* i fødselsforberedelsen. Det antages således at mange kommende forældre præsenteres for filmen, og derfor vurderes den relevant at inddrage som projektets primære empiri. I studiet af fødselsforberedelsens effekt, er der ikke nærmere beskrevet hvilke overvejelser der har ligget til grund for indholdet, udformningen, samt budskabet af filmen, men blot at den er med til at understøtte fødselsforberedelsen (Maimburg et al., 2010). Vi har derfor taget kontakt til producenterne af filmen, journalist Mette Stentoft og fotograf og kaospilot Rasmus Steengaard, for at få et indblik i hvilke overvejelser der går forud for filmen. I en telefonsamtale med Mette Stentoft fremkom det, at filmen oprindeligt ikke er lavet som en film til fødselsforberedelse, men som en film der skal vise faderens rolle under en fødsel og formidle et budskab om tryghed til førstegangsgravide. Idet vi, som færdiguddannede jordemødre, forventer at forestå fødselsforberedelse, finder vi det relevant at få en indsigt i filmens skildring af fødslen, samt hvordan billedet på en fødsel styres når jordemoderen anvender *Casper og Sofie*.

2.3.2 Rapport om udarbejdelsen af Casper og Sofie

I dette projekt inddrages Rasmus Steengaards rapport som omhandler udarbejdelsen af *Casper og Sofie*. Rasmus Steengaard er kaospilot og fotograf, og har sammen med journalist Mette Stentoft udarbejdet filmen. Steengaard har produceret filmen som sit afgangsprøveprojekt på kaospilotuddannelsen i 2010 og har i den forbindelse udarbejdet rapporten. Denne beskriver de overvejelser og beslutninger der er truffet undervejs i processen, samt hvilke grundlæggende elementer der har været fokus og

baggrund for at producere filmen. Han har ikke ønsket at rapporten skal være offentlig tilgængelig, hvorfor hans rapport behandles som beskyttet kilde². Elementer af rapporten inddrages til at identificere hensigten med filmen og beskrivelser af filmens indhold og udformning vil blive benyttet i analysen, samt diskuteres i opgavens diskussionsafsnit. Dette gøres med Steengaards samtykke.

2.4 PRÆSENTATION AF TEORI

I det følgende afsnit vil projektets teorigrundlag blive præsenteret. I afsnittet begrundes valg af teori, herunder dramaturgisk analyse og praksisregime-analyse. Det synliggøres endvidere hvad teorierne kan bidrage med og hvordan de vil blive benyttet. Ligeledes påpeges teoriernes relevans for besvarelse af projektets problemformulering.

2.4.1 Dramaturgisk analyse

En historie kan fortælles på mange måder. Dramaturgien beskriver, at enhver godt fortalt historie, kan forme og styre modtagerens oplevelse (Marquard et al, 2001:6). For at finde frem til hvordan en historie virker, finder vi det derfor hensigtsmæssigt at anvende en dramaturgisk analysemodel.

Professor i journalistik ved Syddansk Universitet Peter Harms Larsen (født 1943), har afholdt kurser i dramaturgi og programanalyse i hele Skandinavien. Larsen har i 2003 skrevet bogen *De levende billeders Dramaturgi* Bind 1 og 2. Bøgerne gennemgår konstruktionsprincipperne for historiefortælling gennem brug af levende billeder og lyd (Larsen, 2003). Ydermere er bøgerne tænkt som inspiration for de, der skal producere eller analysere levende billeder (ibid:9). I dette projekt er Bind 1 primært benyttet til at udarbejde den dramaturgiske analyse, idet bogen introducerer dramaturgiens grundbegreber. Denne bog kan give redskaber til en konstruktiv analyse og efterkritik af færdige produkter (ibid:10), hvilket vurderes anvendeligt for besvarelse af første del af projektets problemformulering. Derudover er der tale om en systematisering af effektive måder at strukturere og udforme fortællinger på (ibid:11). Det beskrives at dramaturgiens begreber ikke er Larsens egen opfindelse, men at det er et produkt af en lang tradition for dramaturgisk begrebsdannelse og beskrivelser der går tilbage til Aristoteles (ibid.).

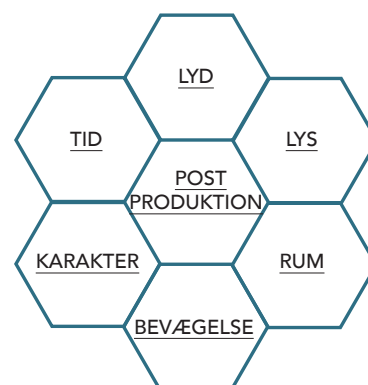
² Beskyttet kilde: Efter aftale med vejleder, jordemoder og underviser Annemette Rasmussen, vedlægges rapporten ikke som bilag, for bedst muligt at bibeholde beskyttelsen af kilden. Rapporten medbringes til den mundtlige eksamination.

I første del af projektets problemformulering søges svar på spørgsmålet: *Hvordan skildrer filmen Casper og Sofie en fødsel?* Dramaturgiens grundprincipper tilbyder en systematisk måde at udarbejde en historie på, men kan også anvendes som analyseredskab til at bryde filmen op i mindre dele, for derved at forstå hvilken virkning delementerne har, på historien der søges fortalt (Marquard, 2001:6). Typisk arbejder en dramaturgisk analyse med tre elementer, og balancen imellem dem (Larsen, 2003:13). De tre elementer er *information*, *identifikation* og *fascination*, hvilke præsenteres nærmere og behandles i analyseafsnittet 3.1. Derudover tilbyder dramaturgien en systematisk værktøjskasse bestående af fire rum; *idé*, *indhold*, *form* og *udtryk*. Værktøjskassen har til formål at styre *hvad* og *hvordan* der fortælles (Marquard et al., 2001:6). *Idé* og *indhold* handler om *hvad* der fortælles, mens *form* og *udtryk* omhandler *hvordan* det fortælles (ibid.). For projektets problemformulering findes det hensigtsmæssigt at belyse, *hvordan* historien udtrykkes, for at forstå filmens mulige skildring af en fødsel. Rummet *udtryk* er anvendeligt for projektet idet de tre andre rum; *idé*, *indhold* og *form*, kommer til udtryk i dette rum (ibid.). Desuden behandler *udtryk* lyd og billeder, hvorigennem *idé*, *indhold* og *form* vises (ibid.). Derfor udvælges det fjerde rum *udtryk*, som fokus for den dramaturgiske analyse, afsnit 3.1.

I værktøjskassens fjerde rum *udtryk*, beskrives syv udtryksmidler:

Lys
Lyd
Tid
Rum
Bevægelse
Karakter
Postproduktion

Disse fremstilles grafisk i udtryksblomsten. De forskellige udtryksmidler vil supplere hinanden og dermed være med til at præge publikums oplevelser på et givent tidspunkt i filmen (Larsen, 2003:176). De syv udtryksmidler er sammensat af et mindre antal udtrykskomponenter, som altid er til stede og har betydning for og bidrager til det samlede udtryk, uanset om de bevidst eller tilfældigt er inddraget. I analysen, afsnit

3.1, vil udtryksmidlerne og deres udtrykskomponenter blive præsenteret og anvendt i relation til *Casper og Sofie*.

2.4.2 Governmentality

Governmentality er studeret og beskrevet af professor i politik og filosofi ved Copenhagen Business School Mitchell Dean(2006). Begrebet tager udgangspunkt i Michel Foucaults teorier om magt og styring, samt andre teoretikere og forskere inden for humanvidenskaben i det tyvende århundrede(Dean, 2006:29). Dean udlægger Foucaults magtbegreb og beskriver styring og udøvelse af magt som noget, der kræver betydelig analytisk opmærksomhed(ibid:41). Dean sætter ikke værdi på styring og magt og vurderer ikke yderligere hvorvidt det er positivt eller negativt(ibid.).

Mitchell Dean skrev i 2006 bogen *Governmentality – Magt & styring i det moderne samfund*. I bogen beskrives det, at en governmentality-analyse behandler hvordan vi kan analysere den styring, der er på spil i nutidens velfærdsstater(ibid:16). Den undersøger hvorledes sandheder konstrueres gennem sociale, politiske og kulturelle praksisser(ibid:54). Vi styrer os selv og andre, i overensstemmelse med diverse sandheder, eksempelvis ud fra eksisterende normer om eksistens(ibid.).

Ifølge Dean kan governmentality beskrives gennem begrebet *conduct of conduct*, som er Deans fortolkning af Foucaults begreb. *Conduct of conduct* betyder at føre, dirigere eller guide og betegner en eller anden form for kalkuleret af hvordan dette skal foregå - altså en bestemt måde at forstå styring på(ibid:43;337). *Conduct* kan siges at betegne ethvert forsøg på, at forme dele af vores adfærd, i overensstemmelse med bestemte normsæt og med bestemte hensigter(ibid.). Således betyder *conduct of conduct* både at styre andre og at styre sig selv. Definitionen kan udvides til at styring kan være i en hvilken som helst kalkuleret og rationel aktivitet og udføres af mange autoriteter og organer(ibid.:44), såsom eksempelvis sundhedspersonale og sundhedssystemer. Disse benytter sig af en mangfoldighed af teknikker og vidensformer i forsøget på at forme vores adfærd, ved at operere gennem vores ønsker, interesser og overbevisninger(ibid.). For at synliggøre og belyse *conduct of conduct* er det centralt, for en governmentality-analyse, at tage udgangspunkt i *hvordan*-spørgsmål(ibid.:69). Altså hvordan vi styrer og bliver styret ind i forskellige regimer og hvilke forhold, der betinger, at sådanne regimer kan opstå, videreføres eller transformeres(ibid.). *Conduct of conduct* synliggøres gennem praksisregime-analysens afsnit 3.2.1 *Problematisering*.

Det vurderes relevant at benytte Deans begreb om governmentality, idet vi er interesserede i de styringsrelationer der opstår ved jordemoderens brug af *Casper og Sofie* til fødselsforberedelse. Ydermere har Dean beskrevet at det er interessant at governmentality-analytikken anvendes på forskellige problematikker og nævner regulering af graviditet som et eksempel (Dean, 2006:33). Dean beskriver at denne problematik blev rejst i kraft af feministiske debatter og studier (ibid.). Teorien er relevant idet vi mener den har en forklaringsmulighed i forhold til problemformuleringen og kan hjælpe til at belyse kompleksiteten i anvendelsen af *Casper og Sofie* til fødselsforberedelse. Derudover er vi interesserede i at undersøge hvordan billedet af en fødsel styres når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse. Dette kan Deans begreb om governmentality bidrage til at belyse. Desuden bidrager governmentality-perspektivet, til at udfordre vores forforståelse af problemformuleringen.

Dean har gennem governmentality-perspektivet udarbejdet praksisregime-analysen, hvilken kan undersøge hvordan viden, styring og magt spiller sammen inden for konkrete felter (ibid:16). Praksisregime-analysen er en systematik, som benytter forskellige måder at iagttage praksisregimer på (ibid.). Et praksisregime defineres som en systematiseret måde at organisere et felt på, eksempelvis sygepleje, omsorg og uddannelse (ibid:338). Praksisregimer benytter bestemte vidensformer, som er funderet på bestemte teknikker og anordninger og som søger at skabe bestemte former for subjektivitet (ibid.). Dean opstiller fire dimensioner, som en praksisregime-analyse bør indeholde og disse fire dimensioner forudsætter hinanden:

1. At undersøge styringens synlighedsfelter.
2. At sætte fokus på styringens tekniske aspekter, *techne*.
3. At anskue styring som en rationel og gennemtænkt aktivitet, *episteme*.
4. At undersøge skabelsen af identiteter.

(ibid:72-75).

Dean beskriver, at forud for de fire dimensioner er det nødvendigt at tage udgangspunkt i en problematisering af praksisregimet (ibid:68). Med udgangspunkt i projektets problemformulering vil analysen tage udgangspunkt i en problematisering af *conduct of conduct*, samt anvende praksisregime-analysens fire dimensioner.

Yderligere redegørelse og anvendelse af teorien foretages i analyseafsnit 3.2.

3.0 ANALYSE

Dette afsnit vil indeholde en analyse af empirien ud fra 1: en dramaturgisk analytisk fremgangsmåde, og 2: en praksisregime-analyse. Relevante begreber vil, undervejs i analysen, blive præsenteret.

3.1 DRAMATURGISK ANALYSE

Den dramaturgiske analyse, foretages for at besvare problemformuleringens første del: "Hvordan skildrer filmen Casper og Sofie en fødsel?". Den dramaturgiske analyse vil indledningsvis præsentere og anvende de tre elementer information, identifikation og fascination. Derudover anvendes de seks udtryksmidler lyd, lys, rum, bevægelse, karakter og tid, til at analysere filmens udtryk. Udtryksmidlerne indeholder hver deres underkomponenter, som systematisk er anvendt og præsenteret løbende i analysen. De samles til sidst i det syvende udtryksmiddel: postproduktion, som sammenfatter udtryksmidlernes resultater.

Typisk arbejder dramaturgien med tre overordnede elementer; *information*, *identifikation* og *fascination* og balancen i mellem dem(Larsen, 2003:13-14). *Information* omhandler hvilken faktuel viden, producenten af det dramaturgiske værk, ønsker at give seeren(ibid.). I projektet omhandler det information om fødslen, som et element i fødselsforberedelsen. *Identifikation* beskæftiger sig med, om seerne kan identificere sig med den fremstillede virkelighed(ibid.), altså om seeren kan genkende sig selv i det miljø og de personer der skildres. Identifikationens hovedformål er at skabe indlevelse og dermed en klangbund for en emotionel oplevelse(ibid.). I *Casper og Sofie* er der formegentlig en stærk grad af identifikation, idet det må antages, at størstedelen af målgruppen, på samme måde som historiens hovedkarakterer, er kvinder og mænd, der står overfor at skulle

gennemgå en fødsel i nær fremtid. Det er ligeledes relevant at se på, om parrene kan genkende deres egen virkelighed og de valg de har truffet forud for en kommende fødsel. Eksempelvis om, hvorvidt fødslen skal foregå i hospitals- eller hjemmemiljø, men også de forestillinger de måtte gøre sig om, hvorvidt fødslen skal foregå uden brug af medicinsk smertelindring. Casper og Sofies fødsel foregår på hospitalet, hvorfor der vil være en statistisk sandsynlighed for identifikation, i og med langt størstedelen af fødsler i Danmark foregår på hospitalet (jordemoderforeningen.dk:b). Det sidste element i dramaturgiens tre grundelementer omhandler *fascination*. Her forholder man sig til måden filmen kan skabe involvering fra seeren, gennem interesse for den fremadskridende historie(ibid.). Maquard et al. beskriver at modstand, udfordringer og ukendte elementer kan skabe en stærk grad af fascination(ibid.). Fødslen kan således ses som en stærk historie, idet der kan være modstand og udfordringer, og hvor resultatet ikke er fuldstændig kendt på forhånd. Ved at have gjort os klart hvorledes *information*, *identifikation* og *fascination* er tilstede i *Casper og Sofie*, dannes der således et udgangspunkt for den videre analyse.

De tre elementer berøres yderligere i praksisregime-analysen afsnit 3.2 og i diskussion af resultater afsnit 4.1.

3.1.1 LYD

I udtryksdimensionen, lyd, er der tale om fire komponenter: *reallyd*, *dialog*, *voice over* og *musik*.

Voice over er en slags speakerstemme som kommenterer filmen(Larsen, 2001:177). Denne benyttes ikke i *Casper og Sofie*. Reallyd er alle de lyde, som ikke er talte ord, der naturligt udspringer af, og indgår i de situationer som billederne viser(ibid.). I *Casper og Sofie* indgår, gennem hele filmen, reallyd, kun afbrudt af enkelte sekvenser med musik eller med en blanding af reallyd og musik. Reallyd er afgørende for om det, seeren ser, opleves virkeligt(ibid.). En gennemgående reallyd i filmen, er lyden af en doptone. Doptonens lyd er, ofte i kombination med musik, hvilket kan være med til at sekvensen opleves mere drømmeagtigt(ibid.).

I filmen bruges *dialog*, som er det der formuleres af personerne som indgår i fortællingen(ibid:178).

I filmen høres Casper samlet i 121 sekunder, hvoraf de sidste 45 sekunder, foregår til sidst i filmen, hvor han er alene på stuen og snakker i mobiltelefon. Sofie taler derimod i 145 sekunder og jordemoderen i 233 sekunder. Dialogen beskrives afgørende for seerens oplevelse af karaktererne, og kan være med til at udtrykke indbyrdes relationer(ibid.). Desuden bærer dialogen en del af historiens information(ibid.). Det kan antages, at det har en betydning, hvordan taletiden er fordelt, og derved understøtte jordemoderens rolle og autoritet i kraft af, at hun har mest taletid i filmen. Idet Casper er den der taler mindst under fødslen, kan det være svært for seeren at forstå hans emotionelle tilstand undervejs. Dog debriefer han afslutningsvis i telefonen, hvilket kan være med til at samle op på historien, og hans oplevelse af fødslen, samt hans emotionelle tilstand undervejs. Dialogen omhandler primært fødslen, og når Casper og jordemoderen taler, er det ofte for at støtte Sofie verbalt. En enkelt gang spørger jordemoderen ind til hvordan Casper har det. Dette kan antages at være for at illustrere, at Caspers oplevelse og rolle også er central for fortællingen. I *Casper og Sofie* tales der ofte med rolige stemmer, hvor det er tydeligt at høre hvad der bliver sagt. Sofies stemmeleje stiger, i takt med at hun bliver mere forpint. Det ender ud med at blive roligt igen efter anlæggelsen af epiduralanalgesien. *Dialogen* i filmen kan antages at være med til at underbygge en rolig stemning på fødestuen på grund af karakterernes stemmeleje. Endvidere antages den verbale støtte fra Jordemoderen og Casper at gavne Sofie, ligesom at anlæggelsen af epiduralanalgesien kan virke beroligende på dialogen og dermed stemningen.

Endeligt er der tale om *musik* i form af underlægningsmusik, som undervejs i filmen spilles med og uden *reallyd*. Sangen er svensk og bliver spillet af Bo Kaspers Orkester, som genremæssigt bevæger sig indenfor blød pop, jazz og latinamerikansk musik(bokaspers.com). Larsen beskriver, at underlægningsmusik kan være stemningsskabende og kommenterende(2001:179). Sangen hedder: "*Vi kommer aldrig att dö*" (bokaspers.com) og den har et langsomt tempo og inddrager blandt andet guitar, trompet og sang. I filmen bliver versene og introen til sangen brugt som underlægningsmusik. Lige inden Sofie begynder at presse, spilles omkvædet for første og eneste gang "*Vi kommer aldrig att dö*" som gentages i omkvædet mange gange. Det beskrives at musik i film kan være med til at informere(ibid.), hvilket man derfor kan antage at sangen gør på dette tidspunkt. Eksempelvis at sangen gennem teksten kan informere om en sammenhæng mellem død og fødsel. Desuden

formodes det at sangen kan bidrage til at skabe en rolig stemning, således at seeren oplever det som roligt og trygt, når Sofie føder.

3.1.2 LYS

Reallys er virkelighedens eget lys der varierer i forhold til tidspunkt på døgnet, årstid og lokalitet(Larsen, 2003:181-182). *Reallyset* beskrives som det udtryk der har størst betydning for stemningen(ibid:182). I filmen er der ingen ændringer i lyset, hvorfor det kan udtrykke fokus på karaktererne i filmen og ikke på døgnets tidsrytme, eller at lyset skal bidrage med anden information. Derudover indgår *kunstigt lys*, som blandt andet er det lys der ville være der, selvom optagelserne ikke blev udført(ibid.). I filmen ses konstant *kunstigt lys* på stuen. Derved opfattes ingen døgnrytme på trods af en information om, at fødslen varer nitten timer.

I filmen er *farver* fravalgt og den vises i sort-hvid. Larsen beskriver, at man kan skelne mellem *realistisk motiveret farveudtryk* og *dramatisk motiveret farve*(ibid:184). Der ses i filmen ingen dramatisk motiverede farvevalg, og det realistisk motiverede farveudtryk er afdæmpet ved brug af de sort-hvide farver. Farven rød kan associeres med en varsel om fare(ibid.). Blodet er således formentlig fravalgt i *Casper og Sofie*, med en motivation om at afdramatisere fødslen. Ligeledes fremkommer barnets farver netop efter fødslen i sort-hvid, hvilket ligeledes kan have en motivation om at afdramatisere. Generelt ses der flest lyse farver i filmen, hvilket kan underbygge at stemningen associeres med noget positivt(ibid:185).

3.1.3 RUM

Locations er et valg fra den geografiske virkelighed(Larsen, 2003:187). I filmen har man valgt, at *location* er en fødestue på et hospital et sted i Danmark. Valget af *location* kan være realistisk motiveret, og med en forestilling om, at det vil vise seerens stereotype forestilling om, hvor handlingen udspiller sig(ibid.). Således kan det antages, at producenterne anser hospitalet som en stereotyp location for, hvor en fødsel udspiller sig.

Scenografien i filmen kan være med til understøtte specifikke budskaber eller tematikker der ønskes underbygget(ibid:187-188). I filmens første halvandet minut introduceres fødestuens egen *scenografi*, for at understøtte de tanker og følelser der ønskes fortalt. Eksempelvis vises der på væggen i baggrunden, mens Sofie har en ve, et ur. Dette kan understøtte følelsen hos seeren af, at en fødsel tager tid, og smerten kan føles lang. Ved minuttal -13.10 til -13.00 lyttes der hjertelyd med en doptone. Her er filmet fra en vinkel, således at seeren kan se to fladskærme der hænger på væggen, samt Sechers bord, med flere plastikslanger. Generelt ses der ofte teknisk og obstetrisk udstyr i billedet. Denne *scenografi* kan antages at understøtte et budskab om, at udstyret på fødestuen er tidssvarende, og beredt til akutte situationer. Man har således valgt at vise et hospitalsmiljø og søger at vise det i en positiv sammenhæng.

Rekvisitter bruges for at karakterisere følelser og værdier(Larsen, 2003:189). Generelt i filmen har instruktøren ikke haft indflydelse på, hvilke rekvisitter der benyttes, men har truffet beslutninger om hvilke rekvisitter der vises, i hvilken sammenhæng og i hvor lang tid. I filmen bruges kluden på Sofies pande, og kan ses som en gennemgående rekvisit. Reaktionen fra Sofie er varierende i løbet af filmen. Denne rekvisit kan være med til at underbygge den udvikling hovedpersonen, Sofie, gennemgår. Man kan eksempelvis tolke det således, at hun går fra at være egenrådig og i stand til at bestemme om kluden er rar, til at hun ikke kan overskue at kommentere på, at kluden bliver placeret på hendes pande. Eller at hun i starten irriteres ved omsorgen igennem kluden, til at hun synes det er rart, at nogen drager omsorg for hende. Kluden kan dermed bidrage til at vise Sofies udvikling i fortællingen. Fra minuttal -10.32 til -9.52 er badekarret en *rekvisit*. Sofie hviler i badekarret og der vises ingen veer. Samtidig kommenterer og griner jordemoderen sammen med parret. Badekarret

kan ses som endnu en rekvisit, der underbygger en positiv stemning og følelse, idet karret tillægges en værdi af at det er rart og smertelindrende, for den fødende.

Det gyldne snit, som er genkendeligt i den vestlige verden, er ofte anvendt i film og billeder, og er indlejret i befolkningen gennem mange års medieforbrug(ibid:191). Blot 65 sekunder af de 12 minutter og 52 sekunder som filmen varer, er karaktererne centreret omkring midteraksen. Resten af tiden er personerne og handlingerne vist omkring det gyldne snit, enten i højre eller venstre side af billedet. Dette kan være for at skabe ro i billedet og give seeren en genkendelig *billedkomposition*. Derpå kan det antages, at *billedkompositionen* kan bidrage til noget genkendelighed, overfor den ellers ukendte og private situation en fødsel, jævnfør problemstillingen afsnit 1.0, kan være for førstegangsfødende par.

Motivafstanden er en del af muligheden for at påvirke seeren med henblik på *information, identifikation* og *fascination*(ibid:193). Idet *fascinationen*, jævnfør afsnit 3.1, allerede er skabt kan man kigge på filmens *information*. Information opnås blandt andet ved, at der filmes i *totalbilleder*, hvor personerne præsenteres i sin helhed(ibid.). I filmen er Sofie, Casper og jordemoderen ofte filmet i *totalbillede*. Det, at der er flere i billedet kan være udtryk for den relation der er imellem menneskene(ibid.). I filmen kan det forstås som, at der hele tiden er en relation mellem parterne. Sofie er aldrig alene idet der altid er en anden person eller en hånd med i billedet sammen med Sofie. *Casper og Sofie* er også filmet i *halvnær* og *nær* motivafstand. Dette gør det muligt for seeren at se ansigtsmimikken og giver dermed de bedste muligheder for *identifikationen* med hovedpersonen(ibid.). Det, at Sofie og Casper filmes *halvnært* og *nært* – for eksempel under presseperioden, kan gøre, at seeren bedre kan identificere sig med dem, og samtidig afspejle deres mentale tilstand.

Kameraets horisontale position og billedets beskæring, kan være med til at understrege scener, replikker eller situationer, som filmens producent anser for særligt væsentlige(Larsen, 2003:195). Vedrørende *billedvinklen* er det kun få steder i filmen, at det er Casper der dominerer billedet, idet kameraet for det meste fokuserer på Sofie. Dette kan give seeren et indblik i, hvordan fødslen kan opleves fra partnerens synsvinkel. Kameraets *optik* har stor betydning for oplevelsen af det man ser(ibid:195). Filmene er hovedsageligt filmet i øjenhøjdeperspektiv, men også få sekvenser frøperspektiv. Frøperspektivet er en anden vinkel end vi normalt ser ting fra, hvorfor disse sekvenser kan virke særlig interessante og fængende for seeren(ibid.). I minuttal -11.12 til -10.36

filmes jordemoderen under en samtale med Sofie ude på badeværelset. Jordemoderen påpeger at Sofie ikke siger så meget. Idet kameraet filmer i frøperspektiv, kan det antages at samtalen bliver én seeren husker, og at budskabet huskes.

3.1.4
BEVÆGELSE

Larsen påpeger at *bevægelse* deles op i *bevægelse foran kameraet* og *kamerabevægelse* (Larsen, 2003:199). Sofie er stillestående, - siddende eller - liggende, hele filmen igennem, bortset fra en episode på 45 sekunder, lige inden hun får anlagt epiduralanalgesi. Larsen beskriver, at vi, i den vestlige verden ville finde bevægelse fra venstre mod højre som rigtigt eller positivt, og bevægelse den modsatte vej som noget negativt, eller hårdt (ibid.). Sofies bevægelse er fra højre mod venstre og kan være med til at underbygge en oplevelse, at det er hårdt for Sofie og at hun ikke føler hun kan mere. I *Casper og Sofie* filmes jordemoderen hugsiddende foran Sofie, der er skjult bag en dør på toilettet. Her foregår en kommunikation, som går fra venstre mod højre, og denne retning af bevægelse passer ind i den vestlige kulturs forståelse af, at det kan være godt, eller rigtigt det som jordemoderen siger til Sofie. Som nævnt under *rum* er denne scene også speciel i sin *billedkomposition*, idet frøperspektivet er anvendt. Disse sammentræf kan tyde på, at producenten ønsker at seeren bemærker sekvensen.

Kameraet holdes stille under hele filmen. Der bliver altså ikke *bevæget*, *zoomet*, *tiltet* eller brugt andre *kamerabevægelser*. *Kamerabevægelserne* skal man, som seer ikke lægge mærke til, de skal blot skal understrege perspektiver eller andre vigtige synsvinkler for seeren (ibid:200-201). Dermed kan ingen *kamerabevægelser* give en stærkere mulighed for indlevelse. For mange *kamerabevægelser* kan henlede opmærksomheden på kameraets tilstedeværelse, og kan tilføre unødigt og utilsigtet information (ibid.) Klipping kan således bidrage til at sætte fokus på informationen og identifikationen. Det kan herpå antages, at det er nemmere at identificere sig med Casper og Sofie, idet der er filmet i øjenhøjdeperspektiv og benyttet klipping uden *kamerabevægelser*.

3.1.5 KARAKTER

Karaktererne er, i de fleste film, det mest betydningsfulde udtryksmiddel og gennem dem formidles den bærende ide og de bærende værdier kommer til syne (Larsen, 2003:203). Dette kan ses i filmen, idet karaktererne er omdrejningspunktet for filmens handling, og er dermed dem der formidler den bærende idé og værdi. Typisk opdeles udtryksdimensionen *karaktér*, i tre komponenter: *Personlig fremtoning, replikførelse* og *kostume* (ibid:202). Under *personlig fremtoning* er rigtig casting afgørende for karakterernes troværdighed (ibid.). Der skal tages hensyn til mimik, gestik og kropsbygning, samt til de relationer karaktererne skal indgå i (ibid:203). I filmen indgår karaktererne Casper, Sofie, tre forskellige jordemødre og en assistent til sidst i fødslen. Hovedkaraktererne Sofie og Casper repræsenterer formentlig en gennemsnitlig alder for førstegangsfødende par og er af kaukasisk, dansk oprindelse, hvilket ses igennem deres flydende danske sprog og hudfarve. De udviser omsorg for hinanden ved berøring, kys og dialog, hvilket kan være med til at underbygge at de har en relation. Desuden kan dette udtrykke at fødslen er et fælles projekt, der involverer kærester eller andre pårørende.

Replikførelse, mimik og gestik er intimt knyttet til karakterernes identitet og samspil (ibid:204). Herigennem kommer deres mentale og emotionelle tilstande til udtryk (ibid.). Parrets samspil kommer til udtryk både i gestik, mimik og sporadisk som replikker. At Caspers gestikulerer medfølelse, fysisk omsorg og kropslig kærlighed, i form af eksempelvis, hans blik på Sofie og kys på hendes pande, kan opfattes som et samspil der er velfungerende. Under næsten hele filmen ses Casper i billedet sammen med Sofie. Således kan han opleves som en stabil støtte under hele fødslen. En sekvens viser at Casper blunder ved Sofies side, men når hun har en ve, vågner han og tager hendes hånd. Dette kan sende et signal om at Sofie ikke er alene med veerne. I filmen siger jordemoderen at Sofie "*er svær at læse*" (universitetshospitalskejby.dk). Dette kan være udtryk for, at Sofies mimik ikke giver jordemoderen et indtryk af hvordan hun har det. Dermed kan det antages at jordemoderen søger indsigt i hvordan Sofie har det undervejs i fødslen, for bedst muligt at kunne hjælpe hende. Generelt som fortællingen skrider frem ændrer mimikken sig og Sofie begynder at græde i takt med at veerne virker tiltagende. Sofie får epiduralanæstesi, derefter ændres mimikken hos Sofie og Casper. Casper griner lidt og Sofie smiler til Casper og hviler på lejet. Det kan opfattes

som et stemningsskift, idet situationen netop forud for anlæggelsen af epiduralanalgiesien, virkede uoverkommelig for Sofie.

Sminke og kostume fungerer som en simpel og effektiv udtrykskomponent til at karakterisere en person (Larsen, 2003:206). I filmens begyndelse har Sofie eget tøj på og har håret sat op i hestehale. I takt med at fødslen skrider frem, får Sofie hospitalstøj på, der derfor simpelt fortæller noget om hvor hun befinder sig. Hendes frisure bliver desuden mere rodet, hvilket kan være et udtryk for hendes emotionelle udvikling. Begge dele er næppe noget instruktøren har valgt, men det understøtter den faktiske virkelighed og den forventelige udvikling i løbet af en fødsel. Til sidst i filmen ses Casper siddende i bar overkrop med den nyfødte datter i armene. Det kan opfattes maskulint, idet han er veltrænet, har tatoveringer og sidder som nybagt far, hvilket kan skabe en særlig forventning til nutidens far. Det kan samtidig være et signal til andre kommende fædre om, at de også har en både emotionel og fysisk rolle at spille i det nyfødte barns liv. Igen må det understreges at det næppe er instruktøren der har opstillet scenen, men at denne sandsynligvis har valgt kameravinklen. Derfor kan den visuelle information inddrages i analysen, idet den vil kunne påvirke opfattelsen af filmen. Jordemoderens kittel kan identificere hendes rolle på stuen. Derved fungerer hendes kostume som en faktor, der gør hende let at genkende, på trods af at jordemoderen er tre forskellige personer i løbet af filmen.

3.1.6 TID

Filmens *objektive varighed* er 12 minutter og 52 sekunder, da det er den tid som måles fra start til slut. Dette antages at være hensigtsmæssigt idet en fødsel kan tage mange timer og filmen bliver brugt til undervisning og dermed ville være for lang at vise i realtid. Larsen beskriver at *historisk tid* kommer til udtryk gennem miljø, rekvisitter og påklædning og kan bidrage til genkendelighed (Larsen, 2003:208). Den *historiske tid* i *Casper og Sofie* er nutidig, hvilket ses i det miljø karaktererne befinder sig i og det tøj de har på. Hospitalsomgivelserne er tidssvarende og karakterernes udseende er tissvarende, hvilket kan bidrage til at det er nemmere for seeren at genkende miljøet og dermed kan det antages at seeren har nemmere ved at identificere sig med karaktererne. *Fiktionshistoriens varighed*, som

er fortællingens reelle varighed(ibid:209), bliver indenfor det første minut præsenteret som tekst i filmen, hvor der står "19 timer Casper og Sofie bliver forældre"(Universitetshospitalskejby.dk). Dette kan være med til at understøtte et budskab om at fødsler har den nævnte varighed. Ydermere beskriver teksten hvad filmen slutter med, så opmærksomheden flyttes fra *hvad* der skal ske til *hvordan* det vil ske.

Den *subjektive varighed* betegner den varighed som seeren oplever(ibid:210). Eksempelvis varer presseperioden i filmen 4 minutter og 43 sekunder, hvilket svarer til cirka en tredjedel af filmen. Det kan antages at seeren, som ikke har oplevet en fødsel før, kan få en oplevelse af at presseperioden derfor varer en tredjedel af fødselens længde. Ved anlæggelsen af epiduralanalgien, som vises i en sekvens på 19 sekunder, kan den *subjektive varighed* også fremhæves. Den kan bidrage til en forestilling om at epiduralanalogi tidsmæssigt hurtigt kan anlægges, hvilket kan være problematisk i og med epiduralanalogi kræver forberedelse, samt en anæstesilæge til stuen. Disse forberedelser og personer beskrives ikke i filmen.

3.1.7 POST- PRODUKTION

Ved postproduktion samles de seks udtryksmidler gennem redigering, grafik og digital efterbearbejdning(ibid:213). Formålet med redigering er, at sætte scenerne sammen, samle filmens elementer og skabe en illusion af sammenhæng, ved hjælp af de seks udtryksmidler(ibid:214). Afsnittet anvendes derfor til at kondensere den dramaturgiske analyses resultater.

Ud fra analysen, kan det tolkes, at der gennemgående udtrykkes omsorg og afdramatisering af fødslen. Ydermere, kan det antages, at *lyd, lys, kamerabevægelse* og *billedkomposition*, medvirker til en rolig, positiv og tryk formidling af fødslen. *Setting* og *locations* kan bidrage til at skabe et billede af, at fødsler foregår på hospitalet, med det nødvendige udstyr til at håndtere en akut situation. Derudover kan det antages, specielt udtryksmidlerne *karakterer* og *bevægelse*, at jordemoderen og partneren er aktive støttepersoner under fødslen. Én scene, der er gennemgående i flere af udtryksmidlerne,

er scenen, hvor jordemoderen taler med Sofie på badeværelset. Denne scene skiller sig ud, idet den berøres af mange af udtryksmidlerne på samme tid, og indholdet i scenen er sandsynligvis noget seeren skal lægge mærke til. Den kan henlede opmærksomheden på, at jordemoderen søger, at vide hvilken tilstand den fødende er i, eller, at den fødende kan være svær at aflæse, hvis ikke hun kommunikerer verbalt med jordemoderen.

Grafisk udtrykkes information i tekstform fire gange, og bidrager med supplerende information først, midt og afslutningsvis i filmen. Dette kan vidne om, at filmens producenter ønsker at give nogle særlige informationer, som ikke fremkommer i de filmiske scener. Den første tekst fremkommer 40 sekunder inde i filmen og indeholder: "19 timer Casper og Sofie bliver forældre" (universitetshospitalskejby.dk). Denne kan bidrage til seerens forståelse af længden på en fødsel. Den tredje tekst fremkommer en tredjedel inde i filmen og indeholder: "Babyen viser sig at stå en lille smule skævt. Sofie og jordemoderen beslutter, at det er værd at få en epiduralblokade"(ibid.). Dette kan være med til at skabe en forestilling om at epiduralanalgesi, er noget man beslutter at få, sammen med jordemoderen, og at der skal være en årsag til valget. Teksten beskriver at årsagen er, at babyen står en lille smule skævt. Således kan det antages at seeren informeres om at, når barnets står skævt, kan epiduralanalgesi bidrage positivt til fødslen.

Inden for *redigering* arbejdes der med analytisk montage, hvor udsagn, der gives undervejs i filmen, opsummeres(Larsen, 2003:14). Dette illustrerer Marquard et al. som: $A+B+C=ABC$ (2001:25). I filmen kan den analytiske montage, på baggrund af den dramaturgiske analyse, beskrives således: A: Sofie kan ses som en gennemsnitlig førstegangsfødende, der er i fødsel i 19 timer, kommer i badekar og får en epiduralanalgesi. B: hun har sin kæreste med på hospitalet, hvor der er skiftende jordemødre undervejs. C: hun presser babyen ud i halvsiddende stilling og alting ender godt, sådan som Casper fortæller det i telefonen. $A+B+C=$ Formentlig en særlig forventning til en fødsel for seeren. Således kan filmen udgøre et forsøg på at styre parrene mod denne specifikke måde at forstå fødsler på.

Larsen beskriver at en god historie kan styre publikums bevidsthed gennem en kombination af *information*, *identifikation* og *fascination*, udtrykt i lyd og billeder(2003:14). Således kan det formodes at lyd og billeder udtrykkes via udtryksblomsten. Med afsæt i den dramaturgiske analyses resultater, kan det antages at *Casper og Sofie* er en historie der er godt fortalt og dermed kan styre seeren.

Resultaterne fra den ovenstående dramaturgiske analyse vil blive benyttet til praksisregime-analyse, med udgangspunkt i postproduktionen afsnit 3.1.7.

3.2 PRAKSISREGIME-ANALYSE

Følgende analyseafsnit foretages med henblik på at besvare anden del af problemformuleringen: ”Hvordan bliver billedet af en fødsel styret, når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse?”. Analysen tager udgangspunkt i en problematisering af *conduct of conduct* og anvender herefter praksisregime-analysens fire dimensioner; synlighedsfelter, *techne*, *epiteme* og identifikation, i relation til postproduktionens resultater og Rasmus Steengaards rapport.

3.2.1 Problematisering

I en praksisregime-analyse starter man med at problematisere eller stille spørgsmål ved *conduct of conduct*(Dean, 2006:67), altså stille spørgsmål til situationen hvor styringen foregår. Således vil analysen problematisere *conduct of conduct*, der foregår ved visningen af filmen. *Casper og Sofie* udgør et formidlingsredskab med et kalkuleret mål i fødselsforberedelsen. Filmen udgør således et styringsredskab til fødselsforberedelsen. Derfor vil analysen stille spørgsmålstegn ved den relation der skabes til fødselsforberedelsen, samt parrenes handlerum der påvirkes af jordemoderen ved anvendelsen af *Casper og Sofie*. Filmen udgør således et styringsredskab til fødselsforberedelsen.

Derudover påpeger Dean, at myndighedspersoner har pligter og rettigheder at forholde sig til(ibid:75). Pligter og rettigheder for jordemoderen, er nedskrevet i Sundhedsloven, herunder Autorisationsloven, og diverse bekendtgørelser rettet mod jordemoderens arbejde, men særligt i Cirkulære om Jordemodervirksomhed(retsinformation.dk:a;b;c). Således er jordemoderens mulighed for styring underlagt disse. Derudover har individerne, altså parrene, rettigheder der skal sikres(Dean, 2006:75). Disse er nedskrevet i Sundhedsloven under *patienters retsstilling* afsnit III(retsinformation.dk:b), hvorfor styringen skal foregå i overensstemmelse med disse rettigheder.

3.2.2 At undersøge styringens synlighedsfelter

Den første dimension, af praksisregime-analysen, afdækker synlighedsfeltet hvor praksisregimet opererer; altså belyser synlighedsfeltet hvilke aktører styringen foregår imellem(Dean, 2006:72).

Synlighedsfeltet opererer gennem handlinger der er gensidig forbundet i et kompleks af aktiviteter(ibid.). Parrene og jordemoderen i fødselsforberedelsen er dermed styringsgenstande og udgør således synlighedsfeltet. Synlighedsfelter er udgangspunkt for praksisregimers operationer(ibid.). Med andre ord er der brug for en målgruppe, for at praksisregimet kan eksistere. I dette projekt udgør sundhedsvæsenet praksisregimet, og jordemoderen arbejder som repræsentant for dette. Således kan parrene ses som målgruppe - altså dem der skal styres, og filmen kan være med til at muliggøre at parrene styres mod et specifikt billede af en fødsel. Dean mener, at man ved hjælp af erkendelsen af synlighedsfeltet, kan belyse hvordan aktørerne i synlighedsfeltet er relationelt forbundet(ibid.). Det vil sige at parrene er gensidigt forbundet med jordemoderen, idet de deltager i den fødselsforberedelse hun afholder. Desuden kan det rum jordemoderen afholder fødselsforberedelsen i, tilskrives at være en del af synlighedsfeltet. Dermed kan det have en betydning om fødselsforberedelsen afholdes i store auditorier, små grupper eller i konsultationen.

Ydermere beskæftiger synlighedsfeltet sig med hvilke problemer der mellem aktørerne skal løses og hvilke mål der skal forfølges(ibid.). Målene, der i denne sammenhæng forfølges, kan være Sundhedsstyrelsens anbefalinger for svangreomsorgen kapitel 12 om fødsels - og forældreforberedelse(Sundhedsstyrelsen, 2013:146-149). Heri beskrives, at jordemoderen kan informere om: *“Den normale fødsel, rundvisning på fødegang, fødsels psykologi, kontakt til fødestedet, faresignaler, smertehåndtering og -lindring, gennemgang af forskellige fødestillinger og mulige indgreb herunder sectio”*(ibid:148). Problemerne der skal løses består i måden hvorpå man forfølger disse mål, i dette tilfælde, blandt andet ved visning af *Casper og Sofie* til fødselsforberedelsen. Idet jordemoderen har myndighed til at planlægge hvordan hun opnår givne mål(sundhedsstyrelsen.dk), kan måden hvorpå målet søges opnået, variere. Derudover kan problemerne omhandle at aktørerne i synlighedsfeltet har forskellig baggrundsviden. Dette kan udfordre styringen i synlighedsfeltet og dermed udfordre de kalkulerede mål, som jordemoderen skal efterleve.

Ud fra foregående afsnit kan det konkluderes at styringens synlighedsfelt, består af fødselsforberedelsen, jordemoderen, filmen og parrene som aktører, der er gensidige afhængige af hinanden. Filmen er styrende, idet den fungerer som et element i praksisregimet. Jordemoderen er ligeledes repræsentant for praksisregimet og opererer som den styrende i synlighedsfeltet. Parrene er målgruppen som kan styres mod en målsætning. Denne målsætning er defineret af praksisregimet, i dette tilfælde; Sundhedsstyrelsens mål for fødsels- og forældreforberedelse. Jordemoderen kan

dermed lade sig styre af denne vejledning. I synlighedsfelter vil der indgå problematikker(Dean, 2006:72). Problematikker består i hvorledes målet mellem aktørerne skal opnås, hvilket filmen kan fungere som redskab til. Filmen udgør altså et element i praksisregimet, hvilket der ifølge Dean er konstitueret som myndighedshavende og magtfuldt(ibid.). Idet jordemoderen repræsenterer sundhedsvæsenet er hun i besiddelse af en vis myndighed og magt til at styre igennem.

3.2.3 At sætte fokus på styringens tekniske aspekter, *techne*

Under anden dimension beskriver Dean begrebet *techne*(Dean, 2006:73). Denne dimension vedrører styringens tekniske aspekt, og omhandler hvilke midler, mekanismer, procedurer, teknikker, teknologier og vokabularier, hvor ud fra autoritet bliver konstitueret og hvorved styring gennemføres(ibid.). Denne dimension, *techne*, vil benytte resultater fra postproduktionen, for at synliggøre, hvilke teknologier jordemoderen, bevidst eller ubevidst, antages at gøre brug af, når hun viser filmen til fødselsforberedelse. I denne analytiske dimension er teknikker og mekanismer i fokus(ibid.). *Casper og Sofie* kan ses, i praksisregime-analytisk sammenhæng, som et styringsredskab indeholdende styrings-teknologier. Filmen gør brug af forskellige teknikker og mekanismer, til at udtrykke værdier og budskaber – disse er synliggjort i afsnit 3.1.7 *Postproduktion* i den dramaturgiske analyse.

Dean beskriver, at teknologier er med til at styre og sætte grænser for hvad der er muligt at gøre, eksempelvis ved en manifestation af værdier, ideologier og verdenssyn(ibid.). I *postproduktionen* beskrives det, indenfor analytisk montage, at filmen konstruerer et billede af, hvordan en forventelig fødsel kan se ud. Det vil altså sige, at man kan tale om et verdenssyn der bliver præsenteret ved hjælp af filmen som styringsredskab. Dean beskriver at igennem tekniske midler konstitueres autoritet og styring kan gennemføres(ibid.). Dermed vil filmens verdenssyn blive gjort til styringsredskab, gennem de teknologiske udtryksmidler der anvendes i filmen. Filmen konstitueres således som en autoritet, hvorigennem styring kan gennemføres. *Casper og Sofie*, som styrings-teknologi, kan være med til at styre de gravide mod et verdenssyn og et sæt af værdier. Værdierne, der synliggøres i *Casper og Sofie* bliver skabt gennem en grundlæggende stemning som er rolig, tryk og positiv. I *postproduktionen* afsnit 3.1.7 beskrives disse værdier, som gennemgående for styrings-teknologien. Ud fra Deans tilgang til *techne*, kan det altså siges, at *Casper og Sofie* som styrings-teknologi, er grundlag for en styring mod forestillinger om blandt andet en rolig, tryk og positiv stemning til

fødslen. Udover disse værdier, er der i *postproduktionen* beskrevet et gennemgående billede af, at fødsler foregår på hospitalet, med det nødvendige udstyr til en akut situation. På baggrund af *postproduktionen* kan det udledes, at verdenssynet omhandlende hvor fødsler foregår, bliver styret til en forståelse af, at trygge, rolige og positive fødsler foregår på hospitalet. *Postproduktionen* udleder, at filmen udtrykker omsorg og afdramatisering af fødslen. Disse værdier bliver således også en del af den styring der finder sted, når filmen anvendes i synlighedsfeltet beskrevet i afsnit 3.2.2. Denne styring foregår, når jordemoderen, som repræsentant for praksisregimet, viser filmen til fødselsforberedelse og således opererer indenfor det oplyste synlighedsfelt.

Der er endvidere nogle ekspliciterede budskaber, som *postproduktionen* påpeger. Det omhandler episoder i filmen, med grafisk udtrykt tekst, hvor filmen afbrydes for at informere parrene. Dean beskriver, at hvis styringen skal opnå mål, må den anvende tekniske midler (ibid.). Det, at der er anvendt specifikke tekniske midler til formidling af tekstens budskaber kan betyde, at parrene styres mod specifikke mål. Eksempelvis omhandler den ene tekst årsagen til, hvorfor Sofie får anlagt epiduralanalgesi, og at det er i samarbejde med jordemoderen at denne beslutning tages. Belyst gennem *techne*, kan det betyde, at parrene styres mod en forestilling om, at der skal være en grund til at få anlagt epiduralanalgesi. Ydermere påpeger teksten at "*barnet står en lille smule skævt*" (universitetshospitalskejby.dk). Dette kan, i et *techne*-perspektiv, styre parrene til en opfattelse af, at løsningen her er epiduralanalgesi. Sammenkoblingen mellem brugen af styrings-teknologien og grafikken som teknisk udtryksmiddel, gør, at fokus nemt falder på denne episode. Parrene kan således styres til en forståelse af, at denne situation er en der kan opstå under en rolig og tryk fødsel på hospitalet, og at epiduralanalgesi er løsningen på denne problematik. Ligeledes vil denne teknologiske dimension konkludere, at det desuden kan styre parrene mod en forståelse af, at der skal være en årsag til at få denne smertelindring. Samt at beslutningen tages i samarbejde med jordemoderen. Endeligt kan det påpeges, at når der i filmen vises en anlæggelse af epiduralanalgesi, er anæstesilægen ikke i billedet. Således kan dette antages at styre til en forestilling om, at det er jordemoderen som har bemyndigelse til at anlægge en sådan bedøvelse. Dette er, ifølge *Cirkulære om Jordemodervirksonhed* ikke er en del af jordemoderens selvstændige virksomhedsområde (retsinformation.dk:d). Dette giver således et urealistisk billede af proceduren for anlæggelse af epiduralanalgesi.

Postproduktionen har endvidere fremhævet en scene, der udskiller sig, ved at benytte flere af

udtryksmidlerne på én gang. Denne scene indeholder teknologier, midler og vokabularier, og spiller derfor en stor rolle i forhold til styringen i synlighedsfeltet. Ud fra denne scene, kan styringen, skabe en forståelse af, at kommunikere med jordemoderen er vigtig, samt at jordemødre er interesserede i kvindens fysiske og emotionelle tilstand under fødslen.

Postproduktionen behandler blandt andet det teknologiske virkemiddel: *tid*, og det faktum, at presseperioden varer en tredjedel af filmen. *Casper og Sofie* som styrings-teknologi har derfor mulighed for at efterlade et indtryk af, at presseperioden er en stor tidsmæssig del af fødslen. Den kan desuden styre mod en opfattelse af, at presseperioden ikke "bare" er et enkelt pres, men at denne tager tid. Dean beskriver, som tidligere nævnt, at de tekniske midler udgør en betingelse for at styre, men virker også som grænsesætning for hvad der er muligt (Dean, 2006:73). De nævnte udledninger som *postproduktionen* arbejder med, kan dermed ses som styrende elementer og budskaber, som jordemoderen kan operere med indenfor synlighedsfeltet. Udledningerne kan derudover anses som en begrænsning af, hvad der er muligt, om hvor, hvordan og hvorledes en fødsel foregår. Filmen kan eksempelvis sætte en grænse for, at fødsler varer en specifik længde: 19 timer. En grænse for, hvor fødsler foregår: på hospitalet. Samt en grænse for, hvilke værdier og stemninger der er til stede under en fødsel. Disse muligheder for styring og grænsesætninger er således dem, som jordemoderen kan være opmærksom på, når hun, som repræsentant af praksisregimet, benytter filmen som styringsredskab i det benævnte synlighedsfelt til fødselsforberedelsen.

3.2.4 At anskue styring som en gennemtænkt rationel aktivitet, *episteme*:

Styringspraksisser er påvirket af, og afføder selv, bestemte former for viden (ibid:73). Dette kaldes styringens *episteme* og dækker over de sandheder styringspraksisser udspringer af og løbende er med til at forme (ibid.). *Epistemet* belyses ved at se på de vidensformer der gør sig gældende når filmen bliver vist til fødselsforberedelsen. Med vidensformer menes den viden, filmen forudsætter som sand, og dermed kan filmen fungere som styringsredskab i styringspraksissen. Målet er derfor at klarlægge de centrale vidensformer i filmen, for derigennem at afdække indholdet af *epistemet*. Vi vil afsøge styringens *episteme* ved at undersøge hvilke rationaler, tænkning, viden og strategier, der bliver anvendt i filmen. For at belyse hvilken strategi der ligger til grund for *Casper og Sofie*, inddrages producent Rasmus Steengaards kaospilotprojekt, der omhandler udarbejdelsen af *Casper og Sofie*. I denne fremlægges blandt andet visionen med filmen:

“The users’ learning and experience with regard to the specific prototype entails giving them a sense of security and a set of realistic expectations for their own upcoming birth. It also entails making the couple feel like entering into a dialogue about their own expectations. Ultimately, my vision is to help the couple get through their own birthing experience, birth safer, sounder and happier, and this way get a better start of their new lives as parents.” (Steengaard, 2011:9)

Ifølge Dean, anvendes strategier i styringspraksisser, og således ses Steengaards vision for filmen, som værende den overordnede strategi for den givne styringspraksis: Filmen i fødselsforberedelsen. I en sådan strategi kan man udlede tanker, som ligeledes anvendes i en styringspraksis (Dean, 2006:73). Steengaard beskriver i citatet: *“ my vision is to help the couple get through their own birthing experience, birth safer, sounder and happier, and this way get a better start of their new lives as parents”* (Steengaard, 2011:9). Dette kan tænkes at være et rationelt bag filmen, som derved udgør strategien og skaber vidensformen, *epistemet*. Dean beskriver, at styringspraksisser afføder bestemte former for viden og at de løbende er med til at forme denne viden (Dean, 2006:74). Ved at bruge filmen til fødselsforberedelse, kan jordemoderen opretholde den styringspraksis som Steengaard foreskriver og som *postproduktionen* ligeledes udtrykker. Eksempelvis værdierne; ro, tryghed og afdramatisering af fødslen. Disse styringspraksisser kan således forme parrenes viden og sandhed, når de ser filmen til fødselsforberedelsen.

Det kan yderligere udledes fra citatet, at en central tanke er at give seeren *“realistic expectations for their own upcoming birth”*. Dean beskriver, at det er relevant at vurdere hvordan de bagvedliggende tanker transformerer praksisser (ibid.). Dermed kan strategien præge styringen af parrenes forventning til fødslen og legitimere det verdenssyn som kommer til udtryk i filmen. Samtidig beskriver Dean, at bestemte styringspraksisser afføder specifikke former for sandhed (ibid.). Derved kan strategien komme til udtryk i filmen og affødes som sandheder for parrene. Strategien om at forældre skal have et realistisk billede en fødsel, kan ifølge denne dimension, styre parrene mod en forestilling om, at deres egen fødsel vil ligne den fødsel som vises i *Casper og Sofie*.

Dean beskriver det relevant, at vurdere hvilke former for ekspertise der anvendes i en given styringspraksis (ibid.:73). Fødselsforberedelsen afholdes af en fagperson; jordemoderen, som kan anses som værende den ekspertise der er aktør i styringspraksissen. I sin uddannelse som jordemoder ligger en faglighed, som gør at hendes ekspertise er specialiseret inden for graviditet, fødsel og barsel. Ekspertisen gør jordemoderen i stand til at opretholde denne styringspraksis. Jordemoderen er med til at opretholde den sandhed af et billede på en fødsel, som filmen fremstiller,

ved at bruge filmen i fødselsforberedelsen. Dean beskriver at autoriteter må anvende sin viden og derved formulere visioner og målsætninger for hvad de søger at opnå(ibid:74). Jordmoderen har dermed gennem sin ekspertise, et handlerum med mulighed for at anvende sin faglighed, for at opnå de målsætninger hun har for fødselsforberedelsen. Dermed kan jordmoderens ageren i handlerummet være med til at forme flere sandheder, med udgangspunkt i filmen.

3.3.5 At undersøge skabelsen af identiteter

Den fjerde dimension af praksisregime-analysen omhandler en måde at bearbejde målgruppen på, og søger derved at give dem specifikke identificeringer ved at arbejde med målsætninger for styringen(Dean, 2006:75). I relation til denne dimension kan man spørge således: Hvilke personligheder, selv'er og identiteter forudsættes i forskellige styringspraksisser? Og hvilke former for transformation søger disse praksisser at opnå(ibid.). Målsætningerne i dimensionen kan søge at styrke identifikationen hos parrene, bearbejde dem til specifikke identificeringer og styre dem mod en transformation af deres identiteter. Dette kræver styringsarbejde.

Dean beskriver, at bestemte identiteter hører til bestemte styringspraksisser(ibid.). Ligeledes beskriver Dean, at denne dimension vedrører de former for individuel og kollektiv identitet, som styring opererer igennem og som specifikke styringspraksisser søger at skabe(ibid.). Anvendelsen af *Casper og Sofie* til fødselsforberedelse udgør en specifik styringspraksis og opererer gennem en kollektiv identitet af gravide og deres partnere. Den kollektive identitet konstrueres, idet parrene selv er skabere af identiteten ved at være gravide og grupperes derfor således. Hermed har parrene bestemte identiteter der er forbundet med fødselsforberedelsen som styringspraksis. Dean påpeger, at styringspraksisser forsøger at opnå en transformation af identiteter(ibid.). Transformationen af identiteterne søges opnået ved fødselsforberedelsen, efter de målsætninger denne måtte have. I den dramaturgiske analyses delelement *karaktér* afsnit 3.1.5, beskrives, at personer i film oftest bruges til at udtrykke den bærende ide og de bærende værdier. Sofie og Casper kan, ifølge den dramaturgiske analyse afsnit 3.1, identificeres som gennemsnitlige førstegangsførælder. Deres relation er omsorgsfuld og kærlig og Casper udgør en stabil støtte under hele forløbet. Det påpeges ydermere, at fødslen fremstår som et fælles projekt. Disse karaktértræk kan således være med til at skabe en transformation af identiteten, hvis parrene identificerer sig med de nævnte karaktértræk.

Dean beskriver, at der typisk forventes en status, særlige egenskaber, kapaciteter og indstilling, fra

den myndighedshavende i styringspraksissen(ibid:75). Jordmoderen er den myndighedshavende idet hun har ekspertise, og som tidligere beskrevet har magt og myndighed som repræsentant for praksisregimet. Således kan jordmoderen ses som én der er i stand til at fremkalde, promovere, facilitere, skabe og tildele diverse overbevisninger til parrene, hvad enten hun gør dette bevidst eller ubevidst. Ydermere påpeger Dean, at overbevisninger er succesfulde, når målgruppen, oplever sig selv gennem disse(ibid.). Således kan det betragtes som succesfuldt, hvis jordmoderen er i stand til at skabe den identificering *Casper og Sofie* udtrykker og dermed en overbevisning. Denne identificering og overbevisning kan, bevidst eller ubevidst, skabes ved jordmoderens anvendelse af *Casper og Sofie* til fødselsforberedelse.

Skildringen af Sofie og Casper kan gøre, at de fremstår ressourcestærke og kan således fordre identifikationen. Det formodes, at nogle par på forhånd har forholdt sig til, om de eksempelvis ønsker epiduralanalgesi, smertelindring i badekar med mere og det vil fordre identifikationen, hvis forestillingerne stemmer overens med Caspers og Sofies valg. Identifikationen kan udfordres, hvis forestillingen ikke stemmer overens med eksempelvis den smertelindring, der anvendes i filmen. Ydermere kan identifikationen udfordres, ved at Sofies og Caspers udseende, opførsel, eller andet, er markant anderledes end det parrene forud for præsentationen af filmen, identificerer sig med. *Settingen*; hospitalet, kan ydermere udfordre identifikationen, hvis parrene som udgangspunkt har ønsker om en *setting* i hjemmet til deres fødsel. Omvendt kan identifikationen fordres, hvis der opleves ligheder på disse punkter. Ved fordring vil det, ifølge Dean, føre til succesfuld styring og transformation af identitet(ibid:75) Derfor kan jordmoderen, gennem denne styringspraksis, ved visningen af filmen, søge at transformere parrenes identitet ud fra hvad filmen viser.

Dramaturgien beskriver, at hvis historien er godt fortalt, kan den styre seerens oplevelse(Larsen, 2003:13-14). Ud fra *postproduktionen* fremkommer overbevisende udtryksmidler, til en helt specifik oplevelse af fødslen. Den specifikke oplevelse filmen kan give, kan bidrage til at transformere identiteter og fungerer dermed som styringsredskab. Billedet på en fødsel, som filmen udtrykker, videregiver jordmoderen ved at anvende filmen til fødselsforberedelse og kan således styre mod en specifik identitet.

4.0 DISKUSSION

Diskussionsafsnittet indeholder tre delafsnit: Diskussion af resultater, diskussion af forforståelsens indflydelse på projektet og metodekritik.

4.1 DISKUSSION AF RESULTATER

I det følgende afsnit sammenfattes og diskuteres analysens resultater.

Den dramaturgiske analyse er foretaget med henblik på at undersøge, hvordan *Casper og Sofie* skildrer en fødsel og tager udgangspunkt i syv udtryksmidler. Praksisregime-analysen er foretaget med henblik på at undersøge, hvordan disse udtryksmidler styrer billedet af en fødsel, når jordmoderen anvender filmen til fødselsforberedelse. Et resultat af analysen er, at jordmoderen har myndighed til at fremkalde, promovere, facilitere, skabe og tildele diverse overbevisninger til parrene, hvad enten hun gør dette bevidst eller ubevidst. Jordmoderen kan være med til at opretholde den sandhed filmen fremstiller, ved anvendelsen af denne i fødselsforberedelsen. Dermed opretholdes den styring som filmens strategi foreskriver, og som *postproduktionen* ligeledes udtrykker, eksempelvis igennem værdierne, ro, tryghed og afdramatisering af fødslen. Resultaterne som fremkommer i *postproduktionen* kan dermed ses som styrende elementer og budskaber, som jordmoderen kan operere med indenfor synlighedsfeltet. Modsat kan jordmoderen forholde sig til hvad hun, gennem sin faglige ekspertise og sit juridiske grundlag, ønsker at opnå og dermed være opmærksom på filmens styring og grænsesætninger. Tilsammen udgør dette jordmoderens handlerum, som hun aktivt kan agere indenfor, men også benytte til at nuancere billedet på hvor, hvordan og hvorledes en fødsel kan foregå. Jordmoderens styringspraksis kan således forme parrenes viden, når de ser *Casper og Sofie* til fødselsforberedelsen. Eksempelvis kan jordmoderen nuancere billedet af

hvor en fødsel kan forgå. Jordmoderen har, ifølge *Anbefalinger for Svangreomsorgen*(2013:33) til opgave, at informere om valg af fødested, herunder også hjemmefødsel(ibid.). I filmen præsenteres én mulighed for fødested: Hospitalet. Dermed kan jordmoderens ageren i handlerummet, og anvendelsen af Casper og Sofie, forme sandheder og påvirke parrenes handlerum, eksempelvis i forhold til information om muligheder for fødested.

Hvis jordmoderen nuancerer budskaberne i *Casper og Sofie*, kan hun, med udgangspunkt i patienters rettighed til informeret samtykke(retsinformation.dk:b), informere om parrenes valg i forbindelse med eksempelvis valg af fødested. Ydermere påpeger *Etiske retningslinjer for jordemødre*, at: "*Jordmoderen medvirker til at sikre, at kvinden får forståelig information om valgmuligheder[...]*"(jordemoderforeningen.dk:a). Jordmoderen kan således supplere filmen med information om muligheden for at føde andre steder. Hun kan supplere sin information med en fødefilm der viser en anden fødsel, eksempelvis en hjemmefødsel. Dermed tydeliggøres mulighederne for valg af fødested. Således er jordmoderen den, der har til opgave at forme og skabe parrenes handlerum. Analysen har vist, at filmen styrer mod en bestemt opfattelse af en fødsel der kan begrænse parrenes handlerum. På den anden side kan jordmoderen bidrage til, at udvide parrenes handlerum, hvis hun supplerer filmen med information.

Et handlerum der kan påvirkes, når filmen anvendes, er mulighederne for valg af smertelindring under fødslen. I *Casper og Sofie* vises et badekar og epiduralanalgesi, som smertelindringsmuligheder. Sofie får anlagt epiduralanalgesi, hvorefter Sofies og Caspers mimik forandres og udtrykker et stemningsskifte. Situationen, forud for anlæggelsen af epiduralanalgesien, virker uoverkommelig for Sofie og efter anlæggelsen virker situationen mere overkommelige. Den dramaturgiske analyse pointerer, at epiduralanalgesien tidsmæssigt hurtigt kan anlægges, og at epiduralanalgesien er positiv for Sofies smertehåndtering. På den anden side viser resultater fra *postproduktionen* i afsnit 3.1.7, at parrene styres mod en forestilling om, at der skal være en årsag til at få anlagt epiduralanalgesi. Samt at den fødende og jordmoderen tager beslutningen, om at få den anlagt, sammen. Årsagen til epiduralanalgesien beskrives i tekstfeltet "*fordi barnet står en lille smule skævt*"(universitetshospitalskejby.dk). Dette kan opfattes som en komplikation der behandles med epiduralanalgesi. Som jordemoderstuderende har vi erfaret, at når barnets hoved står skævt, medfører det yderligere smerte og kan således også være årsag til anlæggelse af epiduralanalgesien. På den anden side ved vi ikke hvor meget parrene ved om fødselens fysiologi, og vi kan således

ikke forvente, at de har viden om mulige komplikationer under fødslen. Dermed kan denne informationstekst bevirke, at parrene kan forvente, at der skal være flere årsager end smerte til at få anlagt epiduralanalgesi. Det kan antages at parrenes handlerum indskrænkes, idet der i filmen ikke gives fyldestgørende information om denne smertelindringsmulighed. Den manglende information omhandler: Forberedelser forud for anlæggelsen, at der skal tilkaldes en anæstesilæge til stuen, samt at bivirkninger ikke præsenteres. Dette kan skabe forventninger til epiduralanalgesiens virkning, men udelade forud nævnt information. Jordemoderen kan udvide parrenes handlerum ved at pausere filmen de steder, hvor der anvendes henholdsvis medicinsk og ikke-medicinsk smertelindring. Her kan hun informere om forberedelser, andre muligheder for valg af smertelindring, risici og bivirkninger.

Karaktererne i filmen og muligheden for at identificere sig med disse, er interessant for projektet at diskutere. Både den dramaturgiske analyse afsnit 3.1 og praksisregime-analysen afsnit 3.2, benævner identifikation som en vigtig faktor for styringen. Succesfuld styring afhænger altså, blandt andet, af identifikationen. Dette berøres i praksisregime-analysens fjerde dimension afsnit 3.2.4, hvor det fremkommer, hvilken betydning det har, når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelsen. Hovedkaraktererne Casper og Sofie repræsenterer en gennemsnitlig alder for førstegangsfødende par og er af kaukasisk, dansk oprindelse, hvilket ses gennem deres flydende danske sprog og hudfarve. Deres samspil udtrykkes som velfungerende. Partneren og jordemoder er aktive støttepersoner under fødslen, og partneren spiller en emotionel og fysisk rolle i det nyfødte barns liv. Praksisregime-analysen afsnit 3.2 antyder dermed, at disse karaktertræk og værdier styrer parrene mod en identifikation og forventning af, at deres egen fødsel vil ligne den fødsel som skildres i *Casper og Sofie*. Dette bevirker en transformation af identifikationen og således succesfuld styring. Eksempelvis, hvis par har en identitet som indebærer en forestilling om at fødslen er utryg, dramatisk og kaotisk, kan deres identitet transformeres til et billede på en fødsel som værende rolig, afdramatiseret og tryk, idet udtryksmidlerne udtrykker dette. På den anden side kan transformationen af identifikationen udfordres, hvis parrene på forhånd har forholdt sig til ønsker og valg for deres fødsel. Eksempelvis kan transformationen af identiteten, hos et par, der ønsker at føde hjemme, udfordres.

Resultater fra den dramaturgiske analyse og praksisregime-analysens anden dimension *techné* afsnit 3.2.3, udleder at filmen skildrer et verdenssyn, om hvor, hvordan og hvorledes fødslen foregår. Filmen som styrings-teknologi kan styre parrene til et verdenssyn og et sæt af værdier

om at fødslen er rolig, tryk og afdramatiseret og foregår på hospitalet. Parrene kan præges til den sandhed filmen skildrer. Steengaards vision er at give seeren "*a realistic expectation for their own upcoming birth*"(Steengaard, 2010:9). Men kan man give et realistisk billede af noget, hvis man samtidig ønsker at afdramatisere? Steengaards valg af udtryksmidler til afdramatisering, som er beskrevet i afsnit 3.1.7 *Postproduktion*, kan skabe en inkongruens mellem visionen om at give realistiske forventninger til fødslen og samtidig afdramatisere fødslen gennem udtryksmidler. Eksempelvis ved valget om sort/hvid farve og underlægningsmusik, kan udtrykket opleves uvirkeligt og dermed udfordres intentionen om at give realistiske forventninger. Det kan herpå sammenfattes, at Steengaard, efter vores opfattelse, ikke nødvendigvis har opnået sin vision. Til gengæld skildres en normal fødsel, ifølge retningslinjer for partus normalis på Herlev og Nordsjællands Hospital(vip.regionh.dk:a;b), bortset fra at Sofie kommer på operationsgangen post partum. Derudover skildres et statistisk sandsynlig og normalt fødested, idet langt størstedelen af den danske befolkning føder på hospitalet(jordemoderforeningen.dk:b). Det normale har, ifølge professor ved Institut for Kultur og Samfund ved Aarhus Universitet, Steen Wackerhausen, en tendens til at blive opfattet som det naturlige. Wackerhausen beskriver i artiklen "*What is natural*"(1999) at man inden for, blandt andet, fødselsområdet, ikke er i stand til at adskille normal og naturlig(Wackerhausen, 1999). Men hvad er problematikken ved dette i relation til *Casper og Sofie*? Wackerhausen påpeger at man opfatter det naturlige som det gode og rigtige(ibid.). Problematikken kan herved opstå i, at *Casper og Sofie* forsøger at skildre en normal fødsel og ifølge Wackerhausen, kan det efterlade en forståelse af, at det er en naturlig fødsel der skildres. Som jordemoderstuderende forstår vi "en naturlig fødsel" ud fra definitionen i *Vejledning om Jordemødres virksomhedsområde journalsføringspligt, indberetningspligt mv.* afsnit 2.2(retsinformation.dk:a) og derfor kan der opstå en inkongruens mellem parrenes og jordemoderens forståelse af den naturlige fødsel. Dette kan have betydning i jordemoderens kontakt med parrene, hvis jordemoderen arbejder med én forståelse af naturlighed, og parrene med en anden.

4.2 DISKUSSION AF FORFORSTÅELSENS INDFLYDELSE

I følgende afsnit vender vi tilbage til vores forforståelse beskrevet i afsnit 2.1.3, for derved at fremhæve nye delforståelser, der har skabt en horisontsammensmeltning.

Den hermeneutiske metode foreskriver, at for at få en ny forståelse af et problemfelt, må man søge nye delforståelser og derved opnå en ny helhedsforståelse, en horisontsammensmeltning (Birkler, 2007:95-96). Birkler beskriver, at alting bliver tolket ud fra vores tidligere erfaringer, som udgør vores erfaringshorisont (ibid:95). Som jordemoderstuderende fortolker vi alting ud fra den erfaring vi har opnået gennem uddannelsen. Den erfaring er beskrevet i afsnit 2.1.3 om vores forforståelse, for derved at tydeliggøre for læseren hvilken forståelse vi som udgangspunkt havde, forud for projektet.

Gennem projektet har vi været bevidste om, at forståelsen, ifølge Birkler (2007), er en præmis, og mere end blot en metode. For ikke at opnå vilkårlig viden, har vi benyttet os af redskaber, der har sikret, at vi er gået metodisk til værks. Den dramaturgiske analyse har bidraget med en systematisk metode til at analysere filmens udtryk (Larsen, 2003) og praksisregime-analysen har bidraget med fire dimensioner beskrevet af Mitchel Dean til belysning af styringsaspektet (Dean, 2006). Således har vi forsøgt at udfordre vores forforståelse gennem den metodiske bearbejdning af emnet. Dog forholder vi os ydmygt til, at forforståelsen kan have haft en betydning for pålideligheden af projektets resultater. Eksempelvis har vi undervejs i projektet, truffet valg om metode, teori og empiri som har haft betydning for projektets resultater og dermed besvarelse af problemformuleringen.

I løbet af projektets analyse, har vi opnået nye delforståelser af problemfeltet, som har nuanceret vores forforståelse. Eksempelvis gik vi ind i projektet med en forståelse af, at jordemoderen er ekspert på fødselsområdet i kraft af sin faglighed, og dermed påvirker hendes information parrene. Denne forforståelse bekræftes delvist i afsnit 3.1.2 om synlighedsfelter og afsnit 3.2.4 om episteme. Her påpeges det nemlig, at jordemoderen i kraft af sin ekspertise, indgår i en magtrelation med parrene og kan derfor være i stand til at styre parrene til at identificere sig med den sandhed filmen fremstiller.

Vi havde en forforståelse af, at parrenes handlerum blev udvidet ved at se filmen. Denne forforståelse udfordres i afsnit 3.2.3 techne. Analysen udleder modsat, at filmen kan være en begrænsning af handlerummet, altså en begrænsning af hvad parrene opfatter som muligt, om hvor, hvordan og hvorledes en fødsel foregår. Vi kan hermed konkludere, at vi har fået en ny forståelse af, hvordan filmen kan påvirke handlerummet, på en anden måde end først antaget. Diskussionen påpeger desuden, at jordemoderen kan udvide handlerummet yderligere, eksempelvis ved at pausere filmen specifikke steder og supplere med relevant information.

En forforståelse, der ligeledes er blevet udfordret og har skabt en ny delforståelse, er forforståelsen af at filmen giver et realistisk billede af en fødsel. I den dramaturgiske analyse og diskussionen af resultaterne, synliggøres det, at filmen ikke giver et realistisk billede af hvordan en fødsel er. I stedet giver den et afdramatiseret og drømmeagtigt billede på fødslen, og kan opfattes som et uvirkeligt billede. Vores forståelse er dermed blevet nuanceret, og har skabt en ny helhedsforståelse af emnet.

4.3 METODEKRITIK

Vi vil i det følgende afsnit forholde os kritisk til vores valg af metode, empiri og teori til belysning af problemformuleringen.

4.3.1 Diskussion af empiri

Projektet har søgt, i et dramaturgisk perspektiv og i et Governmentality-perspektiv, at besvare spørgsmålene: *”Hvordan skildrer filmen ”Casper og Sofie” en fødsel? Og hvordan bliver billedet af en fødsel styret når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse”*. Dette med henblik på, at opnå en nuanceret viden om filmens betydning i fødselsforberedelsen, og den styring jordemoderen bevidst eller ubevidst kan udføre, når hun anvender filmen. Vi har i projektet anvendt en film på 12 minutter og 52 sekunder, som primært empirisk materiale. Desuden anvendes en rapport omhandlende udarbejdelsen af filmen som sekundær empiri. Denne empiri danner grundlag for problemformuleringen, og er nødvendige for at problemformuleringen kan besvares. Filmen er ligeledes relevant for os som kommende jordemødre, idet vi har set den anvendt på de hospitaler, hvor vi har haft den kliniske del af uddannelsen. Det skal pointeres at analysen er lavet med udgangspunkt i, at filmen vises uden at den stoppes undervejs af interviews og skriftlig information. Dette valg blev truffet idet, seeren aktivt skal vælge at se ekstramaterialet, da det ikke automatisk afspilles. Valget har bidraget til, at det empiriske materiale blev mere koncentreret, således at

analysen kunne blive mere dybdegående. Fravalget af ekstramateriale giver ikke projektet mulighed for at vurdere betydningen af den information ekstramaterialet bidrager med. Brugen af ekstramaterialet ville formegentlig bidrage til en mere nuanceret information omkring fødslen, og kunne dermed påvirke filmens budskaber. Dette kan vurderes som en mangel i opgaven. Filmen inklusiv ekstramateriale er således en anden problemstilling, der er interessant at belyse.

Projektet kunne have taget udgangspunkt i dele af filmen. Dette kunne have bidraget med et mere nuanceret billede af et givent emne i filmen, eksempelvis smertelindring. Dette blev fravalgt, idet vi fandt det interessant at analysere filmen, som vi havde set den anvendt på hospitalerne, samt hvilket billede af fødslen hele filmen skildrer. Således fandt vi denne form for anvendelsesmetode mest relevant og praksisnær.

4.3.2 Diskussion af teori

I projektet er der brugt to analysemetoder; først en dramaturgisk analyse af filmens udtryk og dernæst en praksisregime-analyse. Det vurderes, at anvendelsen af disse to analysemetoder er velegnet til udarbejdelsen af projektet, idet de bidrager forskelligt til besvarelsen af problemformuleringen. Ved hjælp af vores analyseredskaber, har vi fulgt en systematisk struktur, der således har bidraget til ikke at overse skjulte budskaber. I den dramaturgiske analyse, blev filmen analyseret ud fra dens udtrykskomponenter. Denne del af den dramaturgiske analyse blev udvalgt, da den blev vurderet til at være relevant til at belyse første del af problemformuleringen: *"Hvordan skildrer filmen "Casper og Sofie" en fødsel?"*. Udtrykskomponenterne beskriver hvilke udtryk filmen viser og bidrager med et analyserende og fortolkende element af begrebet *skildre* jævnfør afsnit 1.2 *Begrebsafklaringen*. Valget om at undersøge udtrykskomponenterne, og fravalget af de andre modeller inden for dramaturgien, bidrager desuden positivt til projektet, da der er større mulighed for at gå i dybden med materialet. Dette valg blev desuden truffet, idet at det ikke vurderes hensigtsmæssigt og relevant at inddrage alle modeller fra den dramaturgiske analyse til besvarelse af problemformuleringen. Projektet giver således ikke mulighed for at undersøge filmen med alle elementer af den dramaturgiske analyse. Det kan derfor ikke afvises, at hvis et andet element fra den dramaturgiske analyse var valgt, kunne dette have givet et andet resultat for projektet. Vi er opmærksomme på, at projektet indsnævres på baggrund af denne udvælgelse, så vi kun kan udtale os om hvad filmens udtryk skildrer.

Arbejdet med den dramaturgiske analyse har udfordret os som jordemoderstuderende, idet det ikke

er en metode der har indgået i undervisningen. Således har en ekstern vejleder været nødvendig, for at sikre valget af en relevant filmanalysemetode, samt korrekt anvendelse af denne. Den dramaturgiske analyse er opbygget af en systematik, som kræver at forskeren tolker på udtryksmidlerne, ud fra hvad dramaturgien foreskriver. Dette bevirker at reliabiliteten, altså mulighed for at efterprøve resultaterne, vil være mindre, idet andre forskere muligvis ikke ville tolke det samme, som vi har gjort. Her tilskrives vi som forskere, i kraft af hermeneutikkens fortolkende element, en indflydelse. Denne kommer ligeledes til udtryk i praksisregime-analysen, idet en del af denne analyse indeholder resultater fra den dramaturgiske analyse. Vi har som forskere forsøgt at begrænse vores indflydelse, blandt andet ved at klarlægge vores forforståelser og gøre os dem bevidst løbende gennem projektet. Vi er som forskere opmærksomme på dette, og forholder os derfor ydmygt til resultaterne.

Deans styringsperspektiv har været brugbart som teoretisk udgangspunkt for projektet. Dean beskæftiger sig med magt og styring i et sociologisk perspektiv. Dette vurderes som en styrke, ud fra den betragtning, at sociologien som humanvidenskabelig disciplin studerer menneskelige følelser og oplevelser og forklaringer heri. Dog påpeger Dean, at begreberne udgør ét perspektiv på styring, hvorfor der kan være mange andre udlægninger om samme emne (Dean, 2006:42). Det blev blandt andre overvejet, at inddrage professor, sociolog og samfundsforsker Ulrich Becks teori om risikosamfundet og ekspertsystemer. Dette kunne have bidraget med en anden tilgang til jordemoderen og fødselsforberedelsen som ekspertsystem, samt de udfordringer der kan være ved at lave fødselsforberedelse for individer, som har meget viden tilgængeligt. Dermed kunne der havde været et andet perspektiv på problemformuleringen, som kunne bidrage med andre nuancer. Det blev dog vurderet at Becks teori, ikke i lige så høj grad, ville være relevant i forhold til at besvare problemformuleringen.

4.3.3 Diskussion af metode

Valget af en humanvidenskabelig, kvalitativ metode, har givet os en indsigt i hvilken skildring Casper og Sofie kan give af en fødsel og hvordan billedet af en fødsel kan styres når jordemoderen anvender filmen til fødselsforberedelse. Gennem den hermeneutiske tilgang, har vi udvidet vores forforståelse og dermed opnået en ny forståelse af emnet. Desuden har vi, ved den socialkonstruktivistiske tilgang, haft mulighed for at undersøge, hvilken virkelighed filmen kan være med til at konstruere.

Vores metodiske tilgang har ikke gjort det muligt at belyse, hvordan filmen blev oplevet af parrene, som blev præsenteret for filmen til fødselsforberedelsen. Dette kunne eksempelvis belyses ved

hjælp af kvalitative interviews af parrene. Sådanne interviews kunne have bidraget positiv til projektet, idet de ville kunne sammenlignes med resultaterne fra den dramaturgiske analyse, og gøre dem mere nuancerede. Vi har således kun haft mulighed for at analysere de filmiske udtryk, og de visioner producenten havde for filmen. Derudover kunne vi have inddraget et kvalitativt studie til at belyse oplevelsen af film til fødselsforberedelse. Dermed kunne vi, ved hjælp af en systematisk søgning, formentlig have fundet et studie og dernæst vurderet validiteten af dette. Idet vi anvender en specifik film som empiri, vurderes dette ikke i lige så høj grad relevant for projektet.

I forhold til projektets problemformulering, kunne vi opnå et mere komplekst resultat, ved at metodetriangulere. Eksempelvis ved at inddrage den naturvidenskabelige metode. Den naturvidenskabelige tradition går hånd i hånd med positivismen (Hviid, 2010:61). Det positivistiske paradigmes ontologi og epistemologi hævder, at verden, som den sanses og erfares, eksisterer uafhængigt af iagttageren, og at viden bør være objektiv og neutral (ibid:65). Således benytter den positivistiske tradition sig af kvantitative undersøgelser, der søger at forklare en hypotese ved hjælp af eksempelvis signifikans eller hyppighed som måleapparat (Lindahl, 2002:17). I et kvantitativt studie er der typisk mindst én interventionsgruppe, som udsættes for den eksperimentelle variable, og én kontrolgruppe, som ikke udsættes for den eksperimentelle variable (Hviid, 2010:79). Således kan det testes hvilken effekt den eksperimentelle variable har, og det bliver muligt at isolere de enkelte faktorer i analysen og fastslå kausaliteten (ibid.). Således kunne naturvidenskaben bidrage i vores projekt, hvis vi eksempelvis lavede et survey, blandt par der havde set filmen, og par, der ikke havde set filmen. Resultaterne ville blive opstillet i diagrammer og skabe generaliserbar viden. Dog vurderede vi det som uhensigtsmæssig for projektet, idet vi efterspørger en nuanceret viden, frem for en generaliserbar viden. Yderligere blev metoden ikke anvendt, da dataindsamlingen ikke ville være realistisk indenfor projektets tidsramme.

Vi kunne, gennem en systematisk søgning, supplere projektet med kvantitative studier, omhandlende brugen af film til fødselsforberedelse. Det udvalgte studie, eller studier, ville vi vurdere validiteten af, samt vurdere hvor i evidenshierakiet studiet placerede sig. RCT studier og metaanalyser ville være at foretrække, idet de kræver en interventions og kontrolgruppe (Andersen, 2007:54-56). Dernæst skulle validiteten beskrives i analysen ved at undersøge metodiske svagheder ved at vurdere: Bias, konfidensinterval, reativ risiko, oddsratio, p-værdi og confounder. Et eller flere kvantitative studier kunne have bidraget med supplerende viden om, hvilken effekt filmvisning til fødselsforberedelses kunne have. Men idet vi interesserer os for én specifik fødselsfilm, ville sådanne studier ikke vurderes relevant for besvarelsen af problemformuleringen.

5.0 KONKLUSION

I følgende afsnit besvares problemformuleringen på baggrund af projektets analyse og diskussion.

Filmen *Casper og Sofie* formodes at skildre en rolig, positiv og tryk fødsel på et hospital, med fokus på afdramatisering. Dette gøres gennem syv udtryksmidler; *lyd, lys, rum, bevægelse, karakter, tid* og *postproduktion*. *Postproduktionen* sammenfatter de seks udtryksmidler og desuden beskrives grafikken. Udtryksmidlet *tid* og grafikken i *postproduktionen* kan være med til at konstruere et tidsperspektiv på en fødsel som værende 19 timer. Det kan udledes, gennem udtryksmidlerne *karakter* og *lyd*, at filmen skildrer positive og omsorgsfulde relationer mellem personerne, herunder jordemoderen, den fødende og partneren. *Rum* kan illustrere at fødsler foregår på hospitalet, med udstyr til at håndtere en akut situation og fremstiller desuden hospitalet som værende et trygt og roligt sted at føde. *Lyd* og *lys* kan bidrage til at skabe en afdæmpet stemning i fødslen og hjælper desuden til at afdramatisere. Udtryksdimensionen *bevægelse* kan medvirke til at sætte fokus på informationen der udledes gennem filmen, samt hjælpe til en stærkere identifikation for parrene.

Gennem analysen fremgår det at *Casper og Sofie* er en film, som er godt fortalt og dermed kan styre seerens oplevelse. Ved jordemoderens anvendelse af filmen kan *Casper og Sofie* give en specifik oplevelse af en fødsel og kan bidrage til at transformere identiteter og fungere som et styringsredskab. Når jordemoderen, som repræsentant for et praksisregime, bruger filmen til fødselsforberedelsen, kan hun, bevidst eller ubevidst, være med til at legitimere den fødsel filmen konstruerer. Således kan jordemoderens brug af filmen i fødselsforberedelsen, styre parrene mod en forståelse af, at den fødsel som skildres i filmen, er en normal fødsel. I kraft af, at jordemoderen er repræsentant for et praksisregime, kan hun være i stand til at udvide eller indskrænke parrenes handlerum, ved måden

hun anvender filmen på. Altså er måden hvorpå hun agerer inden for sit handlerum, afgørende for om parrenes handlerum udvides eller indskrænkes. Dette tyder på at jordemoderen med fordel kan gøre sig sit handlerum bevidst.

6.0 LITTERATURLISTE

Andersen, H, Kaspersen L. B. 2013, *Klassisk og moderne samfundsteori*, Hans Reitzels Forlag, København.

Andersen, I.B., Matzen, P. 2007, *Evidensbaseret medicin*, Gads forlag, København, 2.udgave.

Axelsen M., 2013, *Styring i sundhedsvæsenet*, undervisningsslides, PH Metropol, København.

Birkler J. 2007, *Videnskabsteori – en grundbog*, Gyldendal akademisk, København.

Blåka G. S. 1997, *Moderskap og fødselsarbeid. Diskurser i reproduktivt arbeid*. Fakkogforlaget

Dean, M. 2006, *Governmentality - Magt og styring i det moderne samfund*, Forlaget Sociologi, Frederiksberg.

Dunkley, J. 2000, *Health Promotion in Midwifery - A resource for Health Professionals*. Harcourt Publishers Limited: kapitel 10.

Gynækologisk Obstetrisk Afdeling, ukendt årstal, *Min graviditet fødsel og barsel*, Nordsjællands Hospital, Hillerød.

Herlev Hospital, ukendt årstal, *Fødslen*, Region H, Herlev.

Hermansen M., Løw, O., Petersen, V. 2006, *Kommunikation og samarbejde – i professionelle relationer*, Alinea. 2. Oplag. 2. Udgave.

Hviid Jacobsen, M, Lippert-Rasmussen, K, Nedergaard, P. 2010, *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. Hans Reitzels Forlag, København:147-151.

- Larsen, L. H. 2003, *De levendes billeders dramaturgi*, Bind 1, DR, København.
- Lindahl M., Bogh C.J. 2002. *Vurdering af kvalitative artikler*. Nyt om forskning nr. 1:17-21.
- Marquard P., Larsen, P. H., Christensen N., 2001, *Et kursuskompendium – Power TV*, DR, København.
- Maimburg R. D. Et al. 2010 *Randomised trial of structured antenatal training sessions to improve the birth process*, Aarhus universitet.
- Rienecker, L., Jørgensen P. S. 2012, *Den gode opgave*, Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg, 4. Udgave.
- Sundhedsstyrelsen, 2013, *Anbefalinger for svangreomsorgen*, Komiteen for sundhedsoplysning, København, 2. Udgave, 1.oplag.
- Steenggaard, R. 2011, *Interactive storytelling - the development and production of an interactive film on giving birth*. Kaospilotuddannelsen, Aarhus.
- Thisted J. 2011, *Forskningsmetodik i praksis*, Munksgaard Danmark, København, 1. Udgave, 2 oplag: kapitel 4.
- Togebly L. Et al. 2004, *Magt og demokrati i Danmark – hovedresultater fra magtudredning*, Aarhus Universitetsforlag, Aarhus: kapitel 12.
- Vallgård, S. 2003, *Studier af magtudøvelse. Bidrag til en operationalisering af Michel Foucaults begreb Governmentality*. I: *På sporret af magten*. Christiansen P. M. & Togebly L. Århus Universitetsforlag 2003: kapitel 9.
- Wenneberg S. B. 2000, *Socialkonstruktivisme: positioner, problemer og perspektiver*, Samfundslitteratur, Frederiksberg.

Internetkilder:

Bokaspers.com. Available:
https://www.facebook.com/bokaspersorkester/info?tab=page_info
[22-04-2015]

Herlevhospital.dk. Available:
<https://www.herlevhospital.dk/afdelinger-og-klinikker/graviditet-og-foedsel/graviditet/Sider/foedsels-og-foraeldreforberedelse/en-familie-foedes.aspx> [04-05-2015]

Jordemoderforeningen.dk. Available:
a: http://www.jordemoderforeningen.dk/fileadmin/Fag__Forskning/Etiske_retningslinjer/Etiske_Retningslinjer_2010.pdf [30-04-2015]

b:<http://www.jordemoderforeningen.dk/nyhedsbreve/nyhedsbreve/nyhedsbrev-for-gravide/nyhedsbrev-nr-6-august-2012/hjemmefoedsel/> [04-05-2015]

Patientoplevelser.dk. Available:

http://patientoplevelser.dk/sites/patientoplevelser.dk/files/dokumenter/filer/LUP/2014/lup_foedende_2014.pdf [27-04-2015]

Rm.dk. Available:

<http://www.rm.dk/sundhed/sundhedstilbud-og-forebyggelse/graviditet-og--ny-familie/en-familie-fodes/> [05-05-2015]

Retsinformation.dk. Available:

a: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=21704> [03-05-2015]

b: <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=152710> [03-05-2015]

c: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=21702> [03-05-2015]

Samfundsfaget.dk. Available:

<http://www.samfundsfaget.dk/temaer/ansvarlig-presse-mediernes-rolle-og-ansvar/medier-og-manipulation/> [30-04-2015]

Sundhedsstyrelsen.dk. Available:

http://sundhedsstyrelsen.dk/publ/Vejledninger/01/vejledning_jordmoder.html [20-05-15]

Universitetshospitalskejby.dk. Available:

<http://www.universitetshospitalskejby.dk/skejbybaby/foedefilm/> [25-04-2015]

Vipregionh.dk. Available:

a: Herlev Hospitals retningslinje: Partus normalis, den normale fødsel. [15-05-2015]

b: Nordsjællands Hospitals retningslinje: Partus normalis, den normale fødsel. [15-05-2015]